

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

24:e årg. 1928.

Nr 2. Februari.

Pris 25 öre

För att främja fredens och den sociala rättfärdighetens sak.

Rubriken här ovan stod att läsa som slutord i en artikel i en av våra soc.-dem. tidningar. I vilken artikel eller tidning har alldeles fallit ur

hur annorlunda skulle inte livet då te sig för många, många tusen, endast i vårt land. Om vi sedan sökte oss ut i världen och för vår

Inom den socialdemokratiska rörelsen är ju allt förknippat med strävanden i ovannämnda syfte. Varje fråga, varje problem, varje

E. W. Redfield: I snösmältningen.

minnet. Det var orden som stannade kvar och vilka nyligen döko upp. För att främja fredens och den sociala rättfärdighetens sak. De säga mycket dessa ord. Vad kan inte rymmas i dem av gärningar. Och om gärningarna buro frukt,

syn manade fram samhällen där gärningarna börja avsätta synliga vittnesbörd, vad skulle vi då icke förnimma. Det bleve icke längre att räkna med tusental av lyckligare människor, utan miljonerna började passera revy.

spörsmål mynnar ytterst ut på befrämjandet av social rättfärdighet och att föra fredssaken framåt. På alla håll inom det politiska och kommunala livet, inom det sociala, överallt måste rättfärdighetsbegreppet levandegöras.

I den stora strid mellan kapital och arbete som nu utkämpas i vårt land ligger mycket förborgat. Här mötes arbetarna av den kalla beräkningen. Här är icke frågan om att räkna med billighet och rättvisa, utan att en strategiskt uppgjord stridsplan skall genomföras. Vad det sedan blir av människomaterialet hör icke hit. Det man icke kan göra med maskinerna, det kan man göra med människorna. Maskinerna äro omutliga i sin fordran på underhåll och skötsel. Människorna kunna anpassa sig. Det är denna mänskliga anpassningsförmåga som skall utnyttjas till det yttersta. Det är den som är både hennes räddning och fördärv.

Denna strid illustrerar nödvändigheten av att vi ständigt få vara beredda på kamp för bevarandet av de mest primära anspråken på livet.

Men är det icke ett svaghetstecken inom vår rörelse att vi så ofta måste fråga oss och undra över kvinnornas uppfattning, om de äro förstående för nödvändigheten av kampen eller om de äro bittra och oförstående.

Det kanske är för litet sagt, att det är ett svaghetstecken, man kanske t. o. m. kan beteckna det för tragiskt. Men detta måste vi komma ifrån. Kvinnornas liv måste utfyllas med intressen som bäras upp av ideellt patos. De måste ha en levande känsla för betydelsen av dagens frågor såväl som för framtidens.

Nästän ingen fråga, den må te sig stor eller liten, är utan betydelse för den enskilda människan, familjelivet och hemmet.

Innehållsförteckning:

För att främja fredens och rättfärdighetens sak, av S. V.

Motioner till årets riksdag.

I storlockoutens skugga, av E. L.

Vad är upplysning?

Esperantokurs: Tredje lektionen.

Kvinnorna, arbetarörelsen och samhällsbyggandet. Cirkulär från förbundsstyrelsen.

Intryck från Köln, av Ny Th—g.

Sven Janssons dröm, av

Litteraturanmälningar.

En arbeterskas ungdom. (Följetong.)

Klubbrev, notiser m. m.

Motioner till årets riksdag.

Vi komma att vara till den grad ensidiga i detta nummer att vi endast omförmåla motioner väckta av kvinnliga ledamöter. Men vi lova samtidigt att i nästkommande nummer redogöra för andra motioner som tidningens läsare kunna ha särskilt intresse för.

Sjukhjälp, semester och pension för städerskepersonalen hos ämbetsverk och myndigheter.

Det är sant, att arbetstiden vid allt städningsarbete kan variera högst betydligt, beroende på lokaler, storlek och övrigt, men man borde icke bedöma detta arbete utslutande efter vanlig kontors- och arbetstid, säger motionären Agda Östlund. Ovissheten om huruvida städningsarbetet kunde anses som innehavarens huvudsakliga sysselsättning, med flera meningar, var det som gjorde sig gällande vid föregående tillfällen då frågan varit före i riksdagen, genom motioner väckta av Carl Lindhagen. Erinrar vidare om den förläggning arbetstiden har. Endera är den mycket tidigt på morgonen eller sent på aftonen, ävensom

När vi nu stå i början av ett nytt år, må vi samla oss till energifyllt arbete. Vi ha så många uppgifter att fylla, av både inre organisatorisk art, som av propaganda för våra idéer, liksom ett vaket aktgivande på de frågor vilka tillföra oss reala värden. För de betryckta, för de 50 proc. av Sverges befolkning som endast 2 proc. av nationalförmögenheten tillkommer, ligger den sociala rättfärdighetens sak i mycket av de sociala frågornas genomförande.

Otryggheten lurar ständigt för de kroppsarbetande och lägre löntagarna på skilda arbetsområden.

Arbetslösheten, som tycks äta sig allt djupare in i samhällskroppen, sjukdomar och olycksfall kasta sin slagskugga in i hemmen.

Här är det de sociala välfärdsanordningarna skulle göra livet något ljusare och tryggare och låta de enskilda individerna känna att samhället ändock något vill värna om dem, som med sitt arbete bidra i så

att det inte är ovanligt med söndagsarbete. Den fylliga motiveringen uppdrar en hel del skäl som tala för att städerskepersonalen icke bör lämnas utan de förmåner som tillkommer annan arbetspersonal och hemställer därför om utredning under vilka förutsättningar de böra tillerkännas fast anställning eller vissa skäligen med sådan anställning förbundna förmåner, såsom rätt till sjukhjälp, semester och pension.

Samma motionär har hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till k. m:t anhålla, att k. m:t måtte vidtaga åtgärder för att kvinnor måtte erhålla rätt att söka och innehava klockarebefattning och för riksdagen därom framlägga förslag.

Landstingsområdenas utgörande av fattigvårdssamhälle.

Det synes vara av stor betydelse att befria primärkommunerna från att vara fattigvårdssamhällen och lägga fattigvårdsbördorna på en större kommunal enhet, landstingsområde, säger Christina Ekberg i sin motion, för att därmed nå en bättre anordning än den nu-

högt grad till den bekvämlighet och lyx som de enskilda åtnjuta, för vilkas självständighetskrav det är naturligt att exploatera mycken arbetskraft. Ty de borgerligas deklamationer som värnare av de enskildas rätt bottnar ytterst i deras syn på rätten att bruka andra för egen vinnings skull. Att den individuella friheten därför spelar en stor roll i deras moralkodex faller av sig självt.

Men den enskildes liv spelar även en stor roll för ett demokratiskt parti som det socialdemokratiska. Det är de många enheterna som bära upp det. Det är deras sorger och bekymmer som måste lättas, deras möjligheter till ett individuellt värdigt liv som partiet måste träda fram för att värna.

Det är för att främja fredens och rättfärdighetens sak, som vi samlas och arbeta inom det socialdemokratiska partiet.

S. V.

varande för de mindre kommunerna och giva dem möjlighet, att utöva en fattigvård som blir till verkligt gagn för de behövande. Med en sådan reform skulle även vinnas att hemortsrättsområdet utvidgades och processerna mellan kommunerna om fattigvårdsberättigades hemortsrätt skulle upphöra. Det ligger i öppen dag säger motionären att 24 lands-ting icke kan processa i så många fall som 2,400 kommuner.

Statsbidrag till läkareundersökningar vid folk- och småskolor på landsbygden.

Att omvårdnaden av folkhälsan och tillvaratagandet av människomaterialet höra till en nations viktigaste uppgifter liksom ett lands värdefullaste tillgång består i ett friskt och livsdugligt släkte. Med dessa ord inleder Olivia Nordgren sin mycket väl motiverade motion, i vilken hon begär utredning efter vilka grunder bidrag av statsmedel må kunna utgå till de kommuner och skoldistrikt på landsbygden och i vissa fall även till stadskommuner som införa regelbundna läkareundersökningar vid folk- och småskolorna.

Motionären anser det märkligt att medan ingenting åtgjorts från statsmakternas sida för att få denna fråga löst, så har man redan så tidigt som 1878 haft uppmärksamheten riktad härpå för läroverkens vidkommande. Det är nu i 35 år statsmedel utgått till läkareundersökningar vid läroverken och i år äskas ett sammanlagt belopp av 93,050 kr. härtill.

Ändrade bestämmelser för förvärv av hemortsrätt.

Härom motionerade Signe Vessman med anledning av de vårigheter som kan uppstå för moder om barnfader försumman fullgöra sin underhållsskyldighet, så att undertöd till barnets uppehälle måste begäras av fattigvården och hon därigenom ej kan förvärva hemortsrätt. Sak samma gäller make som måste få hjälp av fattigvården för andra makens barn på grund av barnfaderns försumlighet, vilken senare dock icke hindras i förvärvandet av hemortsrätt.

Förordning angående moderskapsunderstöd åt kvinnor i visst industriellt arbete.

De soc.-dem. kvinnliga ledamöterna ha väckt motion om moderskapsunderstöd för kvinnor inom

industrin. De ha därvid anslutit sig till det förslag som framlades av den soc.-dem. regeringen 1926. En av våra varmaste önskingar är att vi nu vore i tillfälle att genomföra en effektiv och allomfattande moderskapsförsäkring. Men då vi frukta att det kommer att taga en lång tid i anspråk innan en sådan reform kan komma att genomföras, säga motionärerna i sin motivering, anse vi oss icke kunna passivt avvakta resultatet av den nu pågående utredningen i moderskapsförsäkringsfrågan. Vi ha desto mindre orsak till en sådan passivitet, som det ju redan finnes ett fullt färdigt förslag till lag om moderskapsunderstöd för industriarbeterskor, som lyda under 15 § i lag den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

Moderskapsförsäkringen i Tyskland.

Helt nyligen har i Tyskland, i samband med antagandet av ny sjukförsäkringslag, Washingtonkonventionen angående skydd och vila för blivande mödrar ratificerats. Vi återkomma i nästa nummer med utförlig redogörelse för lagen.

Hos oss har Kerstin Hesselgren fått återupptaga det utredningsarbete angående beredande av barnsängsvila och moderskapsunderstöd, som av regeringen avbröts i slutet av år 1926.

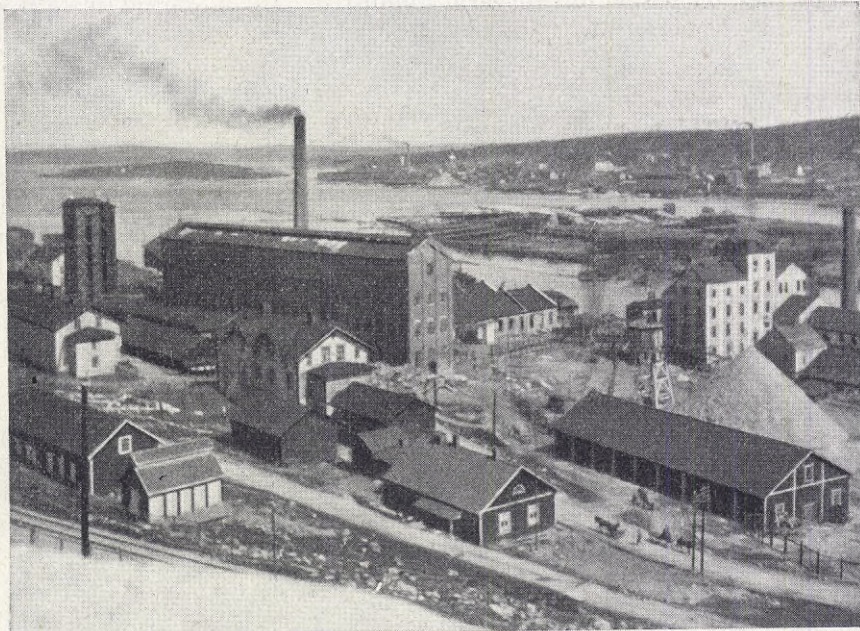
100.000

förbrukare och tusentals frisörer kunna intyga, att Watzins Svavelpomada är det effektivaste medlet mot mjällbildning och har vunnit sin framgång på grund av sitt eget inneboende värde. Efter vetenskapliga forskningar hava vi, för att ytterligare förstärka verkan av detta under 20 år beprövade preparat, till detsamma tillsatt speciellt de proteinämnen, varav håret av naturen är uppbyggt och kallat detta Watzins Keratin-svavelpomada.

Vid företagna försök med denna pomada i förening med Watzins Keratinhårvatten har erhållits ända till 15,6 % ökad hårväxt efter 5 veckors behandling varannan dag. Då dessa försök verkställt, med största noggrannhet till förekommande av missvisningar och under strängaste kontroll av leg. läkare, framgår bevisligen därav, att Watzins Keratinhårvatten och Keratin-Svavelpomada äro de tillförlitligaste medel för befordrande av hårväxten.

Gahns
Upsala
Kungl. Hovleverantör

Svartvik i förgrunden. Essvik och Nyhamn på andra stranden.

I storlockoutens skugga.

Årets sista månader motses alltid av arbetarna med spänning. Då utlöpa de flesta avtalen. I stor utsträckning förnyas de utan nämnvärda eller inga förändringar, men ofta anser sig den ena eller andra parten föranlåten att begagna sig av uppsägningsrätten, och ett orostillstånd blir oundvikligt. I lyckligare fall lyckas man medelst förhandlingar ena parterna, som icke så sällan på kompromissens väg komma till samförstånd rörande tvistefrågorna, och faran för öppen konflikt är därmed bragt ur världen. Men tyvärr blir inte detta alltid resultatet av sådana bemödanden.

I slutet av 1927 var det hamnarbetarna samt arbetarna vid de mellansvenska gruvfälten och pappersmassearbetarna, som hade att avvakta avtalstidens utgång med oro. För de förstnämndas vidkommande pågå förhandlingar, och någon risk för att dessa icke skola kunna slutföras utan strid torde icke förefinnas. För de båda andra arbetargrupperna ter sig emellertid framtiden betydligt bekymmersammare. Inom gruvindustrien är det egendomliga förhållandet rådande, att lönerna utgå olika vid olika gruvor. Arbetarna ha krävt likformighet och samtidigt gjort anspråk på vissa förhöjningar över lag. Arbetsgivarna inte bara motsätta sig denna till synes billiga begäran utan ha svarat med att kräva betydande reduceringar av samt-

liga arbetares löner. Även ifråga om arbetstiden och vissa allmänna bestämmelser förefinnas ganska stora meningsskiljaktigheter. De förhandlingar som förts mellan de båda parternas representanter ha icke lett till resultat och utsikterna till en snar lösning ha ytterligare försämrats genom arbetsgivarnas lockoutförklaring.

För pappersmassearbetarna torde ställningen vara minst lika mörk. Även i detta fall kräva arbetsgivarna betydande lönereduceringar under förebärande av att konjunkturena betinga sådana åtgärder från deras sida. Arbetarna ha emellertid i det längsta velat medverka till en fredlig uppgörelse genom att gå med på vissa nedskärningar av de s. k. topplönerna, men kunna naturligtvis inte sträcka sina medgivanden hur långt som helst. Deras tillmötesgående har ju som bekant inte heller tjänat någonting till, och lockoutåtgärden är väl knappast ägnad att påskynda en lösning.

Vad den av regeringen för pappersmassekonflikten tillsatta förlikningskommissionen förmår uträtta i syfte att ena

parterna återstår alltjämt att se. I det längsta vill man hoppas, att den skall lyckas. Därest icke samförstånd uppnåtts till den 23 januari, hotar ju nämligen Arbetsgivareföreningen med utvidgning av pappersmassekonflikten till att gälla även sågverken. Vad gruvkonflikten beträffar fruktar man att också den skall svälla ut. Arbetsgivarna ha dekretat lönereduceringar vid de gruvor i Grängesberg, som icke beröras av lockouten. Arbetarna ha svarat med att besluta strejk och torde få bistånd från sina kolleger vid de stora norrbottniska malmfälten.

I vårt land har man dess bättre under de senaste åren varit ganska förskonad från arbetsnedläggelser av sådan omfattning, som denna skulle få, därest den varslade utvidgningen bleve verklighet. Och kommer den till stånd, ja, då vågar väl ingen förutspå när den kan bringas ur världen. Äro arbetsgivarna gynnade av konjunkturena, torde de väl inte besjålas av någon livligare åstundan att få den avvecklade så snart som möjligt. Och arbetarna, som före konfliktens utbrott sökte medverka till dess förebyggande, äro naturligtvis inte lika medgörliga under nuvarande omständigheter.

Det är inte bara de i konflikten direkt engagerade, som borde vara angelägna om att få ett slut på densamma. Hela samhället blir lidande av att ett par industrier stoppas för längre eller kortare tid. Hittills uppgå de lockoutades antal till omkring 21,000, men antalet människor som äro beroende av deras arbetsförtjänst torde vara det mångdubbla. Arbetarna äro naturligtvis de som få vidkännas de största bekymren. Det måste ju vara synnerligen svårt för t. ex. en gruvarbetare, som aldrig haft större lön än att debet och kredit gått nätt och jämt ihop, att för en oviss tid se sig berövad sin arbets-

Arbetarebostäder.

inkomst. Vad han erhåller i understöd från sitt förbund är visserligen en god hjälp men kan ju under inga omständigheter skydda honom och hans familj från ekonomiska bekymmer. Och vad betyder det inte för många människor, som draga nytta av arbetarna som konsumenter, att dessa nödgas leva på indragen stat en längre tid!

En grupp samhällsmedborgare, som inte många tänka på i detta sammanhang, men som verkligen förtjäna erkänsla, äro de lockoutade hemmens husmödrar. Hur tappert kämpa icke dessa vid männens sida, fastän de aldrig synas eller göra sig påmint! Har det varit bekymmersamt för dem att få det hela att "gå ihop" förut, så torde det vara så mycket värre i tider, då hemmens inkomster nedskäras med många procent. De ha ju ej heller den förhoppningen att haka sig fast vid, att efter utstånden möda, stunda ljusare tider. Ty ingen vet ju på förhand vilken utgång en sådan konflikt får. Lyckas det emellertid arbetarna denna gång såväl som så många andra gånger att förhindra en försämring av levnadsstandarden, så anse sig väl kvinnorna ha fått lön för mödan, och säkerligen kunna de då tillräkna sig en god del av förtjänsten, att männen förmått hålla ut under de svåra tiderna.

E. L.

Vad är upplysning?

Under denna rubrik är införd en artikel i detta nummer, i vilken begäres upphävandet av preventivlagen och att ur handeln få bort fosterfördrivande medel.

Vad det första kravet gäller äro vi ense med förf. Det är högst beaktansvärt och torde delas av alla framstegsmänniskor för en sund sexualhygienisk upplysning. Från socialdemokratiskt håll (av hrr Sandler och Nothin, första och hr Engberg, andra kammaren) motionerades också härom förra året. Frågan föll naturligtvis på första kammarens motstånd. Att i år framlägga samma motion torde vara fullkomligt lönlöst. Från regeringshåll har man heller ingenting att vänta, fastän frågan närmast ligger till att bli löst propositionsvägen. Så länge nuvarande justitieministern sitter tar man för givet att den vägen är stängd. Preventivlagen hör säkerligen till hans skötebarn, ty sådana "glansfulla" segrar

bjudas inte nu. Det kan väl icke heller nekas till utan att betraktas som en prestigefråga för honom. Vad som utgrenar sig av osund trafik som demoraliserar och sprider sjukdomar, väger naturligtvis fjäderlätt häremot.

Vad det andra kravet beträffar är det svårt att äga en uppfattning om vad det innebär. Att få ur handeln fosterfördrivande medel torde vara en uppgift som är omöjlig att realisera, ty ingen känner väl till alla de medel som kunna i fosterfördrivande syfte tillgripas. Att förslaget är framsprunget ur en varm medkänsla för allt det oerhörda lidande kvinnorna få genomgå till följd av okun-

Om ansiktet blir trött —

När helst Edert ansikte visar spår av trötthet giv det en närande, uppfriskande rengöring med Oxygenols Amarant Coldcream, samtidigt med en lätt massage.

Amarant Coldcream tränger djupt ned i porerna och avlägsnar fullständigt alla dessa föroreningar som åstadkomma rynkorna och ett i förtid åldrat utseende. Underlåt aldrig att, åtminstone varje afton innan Ni går och lägger Er, offra de tre minuter, som erfordras för denna rengöring och Ni behöver ej riskera att Edert ansikte ser gammalt ut i förtid.

Amarant Snöcream skyddar hyn under dagen mot damm, smuts och vådrets inverkan och den gör att pudret sitter kvar, om Ni använder sådant.

Amarant Cream

Tillv. A/B Oxygenol.

Typiska arbetarebostäder vid Svartvik.

Lägg märke till de primitiva trapporna upp till de övre våningarna.

nigt handhavande av de artiklar som omnämnts, är känt och ingenting vore önskligare än att samhället snarast trädde in för andra tingens ordning. I Tidevarvet n:r 2 skriver Ingeborg Björklund: "Det finns inget straff för fosterfördrivning i våra dagars Ryssland, d. v. s. om den företages av legitimerad läkare på statligt sjukhus och under de tre första månaderna av havandeskapet. På detta sätt löper kvinnan ingen risk till liv och hälsa och får fullgod vård — gratis. — Om däremot fosterfördrivning företages av någon klok gubbe eller gumma, ges det ända till sex års straff." (Spärr. av red.) Här vore en väg att gå, som ligger öppen och klar för rättvisa mot kvinnorna. Fattiga och rika behandlas lika. Den ena såväl som den andra behandlas av skickliga läkare och få god vård.

Men vi skola icke inbilla oss att kvinnorna bliva lyckligare härigenom och skyddas mot förödandet av hälsa och krafter. Tvärtom lurar säkerligen här en exploatering av kvinnokraften som vi måste vara vakna för. All frihet ställer stora krav på individen. Äro kvinnorna mogna för friheten och kunna hävda sin personlighet mot den säkerligen än mer uppträdande manliga hänsynslösheten, då skola vi icke tveka att gå in för frihet i berörda avseende.

Men kvinnorna ha nog en lång och av lidanden uppfylld väg att vandra innan de komma fram till det sunda livsbejakandet.

Av vad som här ovan sagts torde framgå att den som skriver dessa

Esperanto.

Man sitter på ett internationellt sammanträde och lider av språkförbistringen, både av sin egen oförmåga att förstå och av de andras oförmåga att kunna förstå varandra. Och man undrar varför inte världsspråkstanken har vunnit mycket mera gehör än den gjort. Det är egentligen oförklarligt att inte alla de, som vid upprepade tillfällen deltaga i internationella sammankomster med allvar gå in för införande av ett hjälpspråk i det internationella arbetet. Detta skulle inte endast spara oändligt mycket tid, utan det skulle även betydligt underlätta de olika delegaternas förståelse för varandras synpunkter och för egenarten av varje lands arbetssätt och förutsättningar.

”Demokrati i det internationella livet är otänkbar, så länge icke varje folk kan deltaga i det internationella samarbetet på sitt modersmål”, skriver B. D. i en artikel i Ny Tid, där han behandlar världsspråksfrågan och särskilt poängterar hjälpspråkets nödvändighet. Han anser att

rader icke är blind för farorna av ett slopande av nuvarande bestämmelser ifråga om fosterfördrivning. Men att blunda för det nuvarande tillståndet och tro att vi kunna skydda de unga från osunda sexuella begrepp och handlingar, kan nästan betecknas som ett brott. Ingenting av höga moraliska uppfattningar blomstra under dessa lagars hägn. Allt visar, att få de längre orubbat bestå så komma de att på allvar visa sin samhällsskadliga karaktär. Vi hoppas dock att inte roten hunnit bli anfrätt innan det går upp för våra lagstiftare att här föreligger ett så allvarligt spörsmål att det ej kan skjutas undan med deklamatoriska tal om vad som är moraliskt enligt ”den gamla goda tidens” uppfattning.

Av detta torde framgå att vi ej dela den ärade art.-förf:s mening om förbud för vissa varor, utan att vi i stället fordra att allt det som främjar en snuskig och osund trafik måste bringas att försvinna. Hemlighetsmakeriet måste bort. De obskyra elementen som i dessa lagars hägn förtjäna sitt levebröd ha vi ingen misskund med. Vi få säkerligen tillfälle till att snart återkomma i denna fråga. S. V.

Esperantokurs.

Tredje lektionen — Tria leciono.

Översättning av övningsstycke 2.

Fadern är allvarlig. Han talar allvarligt. Modern säger, att hon icke kan komma. Talar hon allvarligt? Ja, hon är mycket trött och behöver vila. Vill du inte komma igen i morgon? Visst, om jag inte hindrar.

Vem är i trädgården? Karl är där. Är han ensam? Ja, men nu ämnar jag gå till honom. Kommer du också? Nej, jag kan icke, jag måste gå till skolan. Var är Maria? Jag vet inte; är hon inte i biblioteket? Jo, nu kommer jag ihåg, hon sitter där och skriver till en vänninna. Men nu måste jag gå genast, klockan slår. Adjö!

Verbets tidsformer.

Genom ändelsen *-as* uttryckes, att en handling sker i närvarande tid:

Mi skribas. Jag skriver. *Mi parolas.* Jag talar.

Byter man ut *-as* mot *-is*, så betyder den nya verbformen, att handlingen redan har skett i den förflutna tiden. T. ex.:

Mi skribis hieraŭ. Jag skrev i går.
Mi skribis al li. Jag har (hade) skrivit till honom.
Li parolis flue. Han talade flytande.

Skribis kan således betyda både skrev, har skrivit och hade skrivit.

Vill man uttrycka, att något kommer att ske i framtiden, behöver man endast ersätta *-as* med *-os*. T. ex.:

Mi skribos morgaŭ. Jag skall skriva i morgon.
Ĉu ni skribos morgaŭ. Skola vi skriva i morgon?

Översikt.

<i>Mi skribas.</i>	Jag skriver.	<i>Ni skribas.</i>	Vi skriva.
<i>Mi skribis.</i>	{ Jag skrev. Jag har skrivit. Jag hade skrivit.	<i>Ni skribis.</i>	{ Vi skrevo. Vi hava skrivit. Vi hade skrivit.
<i>Mi skribos.</i>	Jag skall skriva. (Jag kommer att skriva.)	<i>Ni skribos.</i>	Vi skola skriva. (Vi komma att skriva.)

Hava.

Formen *parolis* motsvarar alltså alla tre formerna talade, har talat och hade talat i svenskan. Detta har och hade får icke översättas med esperanto-ordet *havi*,

de i de internationella ämbetsverken anställda borde få arbeta på sitt modersmål, varifrån sedan översättning skulle ske till esperanto. Och framhåller även att den tvåspråkighet som råder i Nationernas förbund skulle bibehållas, men att man i stället för franska och engelska borde införa vederbörandes modersmål plus esperanto.

Men det är dock inte bara i det politiska samarbetet som bristen av ett hjälpspråk gör sig starkt kännbar, fastän det naturligtvis är det viktigaste området. Man reser till ett annat land, man vill lära känna dess folk och de förhållanden i vilka det landets folk leva och även här lägger språkförbistringen hinder i vägen. Och man blir i tillfälle att se, hur språkgränserna hårdhänt avskilja människorna från varandra.

Visserligen kan man, om man har tid och möjlighet, lära sig flera språk, vilket naturligtvis under alla förhållanden är ytterst värdefullt, men hur många ha möjligheter till detta? Och i all synnerhet, för hur många av arbetareklassen är detta möjligt? Och dock är det för fredstankens och folkförbrödringens idé oundgängligt, att de olika ländernas folk komma i beröring med och lära sig förstå varandra.

Men skall världsspråket bli fullt ut vad det bör, menige mans tillhörighet och hjälp ut ur isoleringen, då torde det bli nödvändigt att vi få det som obligatoriskt ämne i skolorna. H. F—d.

ANSLUT EDER TILL DEN SOC.-DEM. KVINNORÖRELSEN!

ty detta betyder hava = äga, t. ex.: *Mi havas domon*, jag äger ett hus; *Mi hav's amikon*, jag har ägt en vän.

Ej heller får *veni*, komma = anlända, användas för att översätta: Du kommer att segra, utan detta översättes helt enkelt med *Vi venkos*.

Märk! I svenskan brukas ofta samma verbform i futurum (framtid) som i presens (nuvarande tid), t. ex.: Han kommer nu och hon kommer i morgon. På esperanto är man mera noga: *Li venas nun kaj ŝi venos morgaŭ*.

Övningsstycke 3.

Läs det följande högt! Försök så att översätta det? Alla ord ha förekommit förut.

Kiu povas labori dum tre varmaj tagoj? Ĉu vi skribas en la internacia lingvo? Ĉu estas bona biblioteko en la lernejo?

La varma suno ne venis al ni en la ĝardeno. La horloĝo sonoris, kiam mi iris. La Patro iris, ke la lingvo ne estas bela. Unu sola rozo floris tie, sed la knabino ne sciis, kie ĝi estas.

Morgaŭ mi diros al li, ke mi bezonas esti sola. Kie vi ripozas? Dum la belaj, varmaj noktoj mi ripozas en la ĝardeno. Kiam revenos la patrino? Ŝi skribis al la patro, ke ŝi venos morgaŭ.

Substantivets ägareform.

Att en person är ägare till en sak, uttryckes på svenskan oftast genom ändelsen -s (genitiv), t. ex. gossens bok, faderns hus. Ibland, när ägaren är en sak, brukas en annan vändning, t. ex. foten av trädet, numret på bilen, felet hos honom.

På esperanto uttryckes denna form alltid genom prepositionen *de* av, t. ex:

<i>La piedo de la arbo</i>	trädet's fot (foten av trädet).
<i>La lumo de la suno</i>	solens ljus (ljuset av solen).
<i>La domo de la patro</i>	faderns hus.
<i>La libro de la knabo</i>	gossens bok.

Ordbildning.

För- och efterstavelser:

ge- betecknar en sammanfattning av både manliga och kvinnliga varelser av ett visst slag, t. ex.: *gepatroj*, föräldrar; *gefratoj*, syskon.

-ar- ger ett ord, som uttrycker sammanfattning av lika delar till ett helt, t. ex.: *arbo* träd, *arbaro* skog; *vorto* ord, *vortaro* ordbok.

-ist- betecknar en yrkesman, t. ex.: *ŝuisto* sko, *ŝuisto* skomakare; *laboro* arbete, *laboristo* arbetare.

Översättningsstycke 1.

Gossens syster var mycket vacker. I skomakarens trädgård blommade en röd ros. Nattens vila är ljuv (dolĉa). Solens ljus kan icke komma till oss i skogen. Vi sutto i skolans bibliotek under de varma dagarna. Sade du adjö till Karls syskon och föräldrar?

(Alla ord finnas i det föregående.)

Vad är upplysning?

Då dagens lösen är upplysning och åter upplysning, då måste man väl ha rättighet att fråga: vad är upplysning? Allt vad vi veta förut kunna vi väl ej kalla för någon upplysning utan först när vi få erövra några nya områden, som vi med rätta kunna kalla det upplysning. Då kan det även vara på sin plats för dem som ha hand om ledningen i de politiska organisationerna att välja vad som skall proppas i massan. Särskilt maktpåliggande måste det vara för dem som tillhöra ledningen av socialdemokratien, därför att just i de bredare lagren är okunnigheten störst. Glädjande nog

är det ett oerhört stort framsteg taget i alla riktningar om vi skola jämföra bara tjugu år tillbaka. Men ännu är mycket ogjort. Kvinnorna sträva med all makt att göra sig gällande på alla områden som konkurrenser till männen. Detta måste varje sunt tänkande kvinna förstå att det måste ändras. Det är väl förnuftsvidrigt att män skola gå arbetslösa för att kvinnorna tagit deras arbetstillfällen. Fortgår det länge som hittills så blir mannen den som får bli försörd av kvinnan. Ingen kan väl vilja rekommendera ett sådant sakernas tillstånd. Där emot tror jag att om vi kvinnor in-

Baka med Rumford

det hälsosamma enda äkta fosfatbakpulvret.

GÖR DET idag och Ni får absolut bättre, finare och mer väljasta bakverk! Ja, så underbart läckra att de riktigt smälta i munnen.

Världsmärke sedan 1857.

RUMFORD

riktade oss på att bli just vad jag anser att vi i främsta rummet äro bestämda för, nämligen *m a k a o c h m ö d r a r*. Sedan finns det ju en oerhörd massa verkligt kvinnliga yrken, som vi alltid ha att tillgå, men hemmet först och främst. Låt oss därför specialisera oss på hemvård, barnavård och sexualvård. Alla dessa områden äro långt ifrån så uppmärksammade som önskvärt vore. Låt oss börja med hemvård. Sorgligt nog är det ej många från arbetarehemmen i allmänhet som tycka att det är något att lära att sköta ett hem, det sköter sig själv. Det är ej så svårt för den som har en god hushållskassa att klara av de första årens äktenskap någorlunda, men den som har lite inkomster och kanske barn strax efter vigseln och ett nästa år knappast råd till hjälp under barnsängen, där behövs det nog kärlek om ej missnöjet snart nog skall flytta in.

Ja, och så ha vi barnavården, först och främst spädbarnsvården, som är så viktig; det är ju den som skall lägga grunden till hälsa och krafter eller blir det tvärtom. Numera kan man väl få se en arbetarehustru på en barnavårdskurs, men

Kvinnorna, arbetarerörelsen och samhällsbyggandet.

Enligt de cirkulär, som under nov. månad utsänts till förbundets avdelningar och till arbetarekommunerna, planerar kvinnoförbundet under vinter- och eventuellt vårmånaderna en omfattande agitation bland kvinnorna. Kvinnliga agitatorer komma att besöka alla delar av landet och föredrag att anordnas överallt där partivänner, genom sin medverkan, gör det möjligt för oss att anordna möten.

Det ämne som vid dessa möten kommer att behandlas är: Kvinnorna, arbetarerörelsen och samhällsbyggandet.

Det socialdemokratiska partiet växer sig dag för dag starkare, men trots detta måste vi tyvärr konstatera att kvinnorna i alltför stor utsträckning ännu stå utanför. Och det är i medvetandet av detta, som vi anse oss böra rikta en kraftig appell till alla partivänner, både kvinnliga och manliga, att vid detta tillfälle göra allt som göras kan, för att den nu planerade agitationen må bli så fruktbar som möjligt.

ej så talrikt på långt när som önskvärt vore. Spädbarnen skötas ännu på många ställen som för femtio år sedan; har modern lyckligtvis bröstat åt barnet är ju risken mindre, men alla stackars flaskbarn är det synd om, där modern ej tager lärdom om hur allt skall skötas på det rätta sättet.

Inte nog med att mödrarna finge lära sig vikten av att sköta barnet i den allra spädate åldern utan det följer ju olika ansvar för olika åldrar. Särskilt tänker jag då på den ömtåliga ålder för en flicka då hon skulle behöva veta en del saker om sin känslbestämning. Det vanligaste är ju att hon får gå ut i världen utan annan kunskap än den hon fått i hemlighetsfulla antydningar, ofta på ett rätt och oanständigt sätt vid opassande tillfällen i obildat sällskap. Detta sorgliga faktum kunde förbättras om mödrarna själva hade en annan upplysning och även en

Partisekreterare Gustav Möller har i ett intervjuuttalande till Social-Demokraten yttrat att organisationsarbetet bland kvinnorna för närvarande är en av partiets viktigaste uppgifter. Och han betonar särskilt, att för att rätta detta missförhållande måste alla krafter sättas in. Denna uppfattning gör sig allt mer och mer gällande från ledande håll inom partiet och vi äro alldeles övertygade om att den även delas av alla organiserade socialdemokrater ute i landet.

Och det är därför med hopp och tillförsikt om förståelse och medverkan, som vi nu vädja till våra distrikt, avdelningar och övriga partiorganisationer, att med iver och målmedvetenhet, fortsätta och påskynda det påbörjade arbetet för dessa turnéer.

Alltså, förvänta vi från partiorganisationernas sida, under de kommande månaderna, en kraftig agitation för värvande av kvinnor till partiet.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund.

annan uppfattning om sin plikt gent emot sina flickor. Vi ha ju nu i de stora städerna upplysningsbyråer och skola vi hoppas att många få en lämplig upplysning där, men det blir ju dock ett fåtal; önskvärt vore att upplysning i sexualvård vore mera allmän.

Och så ha vi fosterfördrivningsproblemet; hade vi bättre upplysning om förekommande av havandeskap skulle fosterfördrivning aldrig förekomma. Det är en sådan åtgärd som troligtvis ingen vill tillgripa utan starkt tvingande skäl och i yttersta nödfall. Först och främst emedan det är ett brott och för det andra den stora risken som alltid medföljer. Upplysning på dessa områden behöva kvinnorna för att lyckligare förhållanden skola bli rådande. Även skulle det vara önskvärt att fosterfördrivningsmedel kom bort ur den allmänna handeln, i främsta rummet tänker jag på liv-

Tandvården vid Malmö skolor.

Tandläkare A. Roth, Malmö, höll föreläsning om tandvården i våra skolor på ett av kvinnoklubben utlyst möte. Tal. redogjorde först för tändernas konstruktion, de vanliga tandsjukdomarna, deras sannolika orsaker och förlopp samt friska tänders betydelse för den mänskliga organismen. Därefter berättade d:r Roth om den kommunala tandvården i de Malmöskolor, där sådan förekommer, och framhöll därvid vikten av att barnen så tidigt som möjligt komma under behandling. Önskvärt vore att redan tvåårs barn fingo undergå obligatorisk tandundersökning med eventuell vård, liksom de nu bli vaccinerade, men det måste väl tills vidare förbli ett framtidsmål. Vad vi först ha att eftersträva är tandvård för barn i stadens samtliga skolor, ty det nuvarande förhållandet är i hög grad orättvist.

I en av stadens skolor voro i en klass med 19 barn 134 tänder söndriga, i en annan klass med 23 barn voro 166 tänder skadade.

Som var och en förstär vore under sådana trista förhållanden en tidigare tandvård i hög grad förebyggande. I själva verket är vården av barnens mjölk-tänder mycket grundläggande för de senare tändernas friskhet och hållbarhet, ehuru här även näringsfysiologien spelar en stor roll. En annan detalj av största vikt är tandhygien, d. v. s. borstningen av tänderna, vilken också bör förekomma så tidigt som möjligt, ty därmed stärkes bland annat tandköttet och blir i stånd att under de senare åren av en människas liv fylla sin uppgift som stöd åt tänderna. Borstningen av småbarnens tänder är i hemmen en besvärlig procedur, och många mödrar kapitulera nog inför svårigheten.

Det är synd att så sker, men begripligt. I vissa skolor har tandborstningsplikt införts bland barnen under lärarens uppsikt, vilken d:r Roth betraktade såsom en mycket glädjande åtgärd. I de med fri tandvård lyckligt lottade skolorna arbeta läkarna för målet att eleverna kunna lämna skolan med hela och välskötta tänder, men läkare såväl som lärare och säkerligen allra mest föräldrar böra livligt understödja varje opinionsyttring för att en sådan förmån måtte omfatta alla folkskolebarn.

M. P.

moderssprutor och sonder. Fosforstickorna kunde ju komma bort till sist, sedan de uppenbart hade varit skuld till många unga kvinnors död. Barnbegränsning är nödvändig, trots allt skrivande om motsatsen, men det bör ske på ett humant sätt. Därför vore det önskvärt att två saker snarast bleve ordnade till samhällets bästa:

- 1) Preventivlagens fall.
- 2) Bort ur allmän handel med fosterfördrivningsmedel.

Kamrathälsning.

Ulla.

Intryck från Köln.

Köln är vacker, men framförallt en gammal, historisk stad.

Men är staden gammal tycks folket vara så mycket yngre; glada, hjärtliga och gästvänliga som de äro. Kultur och förfining äro egenskaper, som återfinnas litet varstans såväl inom som utomhus och detta inte endast i den världsberömda domen med sina skatter, sin skönhet, sin ro och mystik utan även å gator, i affärer och restauranter samt hos folket självt. Cæsar är Kölns förste historieskrivare och namn som Marcus Vipsanius Agrippa, Agrippina den yngre, Tacitus och andra romarenamn förekomma flitigt på dess historieböcker och den första ringmuren kring Agrippinensis-kolonien — därav namnet kolonia = Köln — stammar från år 50 efter Kristus.

Bland gamla sevärdheter finna vi då först den i gotisk stil uppförda domkyrkan, som påbörjades 1248. Först 1880 kunde dess fulländning med stora högtidligheter firas.

Därefter stannar man inför det gamla vackra rådhuset i renässansstil, vilket med sin äldsta del täljer sina anor från början av 1100-talet. Kärnan däri är den s. k. Hansasalen från 1350 och det utomordentligt sköna tornet från 1407—1414. I en av dess salar, senatsalen, höll kvinnokommittén på stadens inbjudan sin konferens.

Vidare ser man det på 1400-talet byggda vackra Gürzenich, stadens dans- och festbyggnad.

Gamla byggnader, offentliga som enskilda, har Köln gott om och vid vandringar i de små pittoreska gatubitarna i äldsta stadsdelen träffar man på de mest måleriska hus- och gatupartier.

En ståtlig byggnad är operan, vilken uppfördes år 1900 av C. Moritz och är hållen i modern barockstil. Den har 1,770 platser och är invändigt rikt smyckad med förtjusande målningar av bl. a. Saseha Schneider.

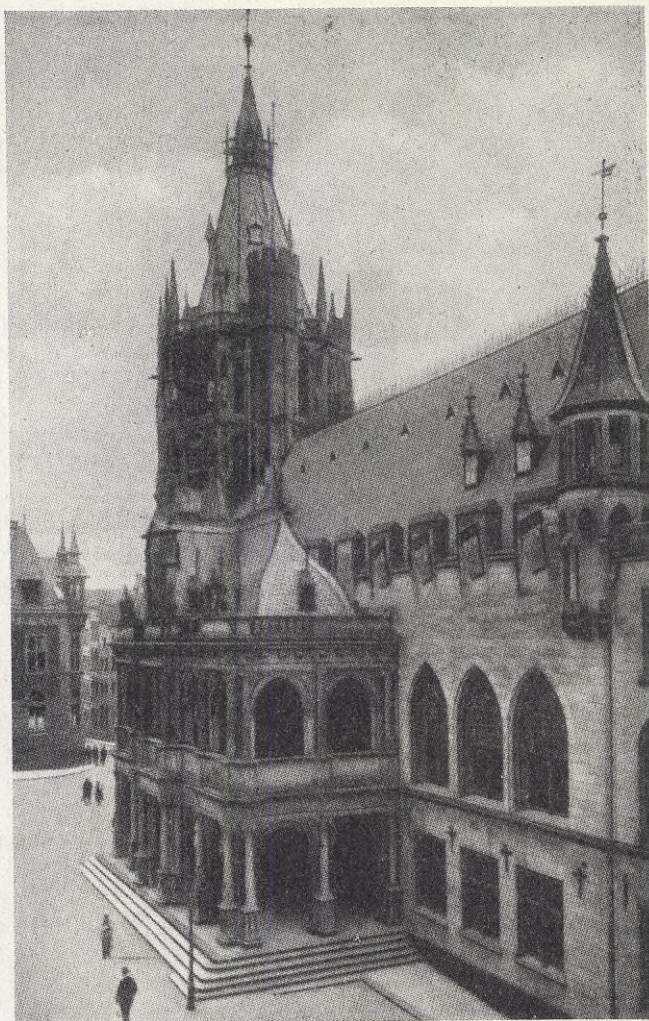
Över den mäktiga, lugnt flytande Rhenfloden leda f. n. 3 broar — en fjärde är under uppförande — broar av skönhet och fulhet om vartannat.

Köln, som f. n. räknar omkring 800,000 invånare, växer snabbt och det gäller att finna nya områden för bebyggande i periferien, enär den gamla delen är för kompakt för vidare utvidgning.

Bostadsbristen är svår även där och man beräknade bristen på smålägenheter till över 10,000. Hyrorna tycktes dock vara genomgående betydligt lägre än t. ex. i Stockholm. Så betalte en familj, vars lägenhet vi besågo, för 4 rum, kök, badrum etc. 60 mark (55 kr.) pr månad. Detta i ett nybyggt föreningshus, där insatsen varit cirka 700 kr. Men där bygges naturligtvis inte så dyrbart som här, enär värmeledning, innanfönster o. d. hör till sällsyntheterna. Klimatet är ju också ett annat än här. Uppvärmningen försiggår med en kolkamin i salen, där man vistas, samt med gaskaminer i övriga rum — om man vill ha någon värme där.

Efter konferensen voro deltagarna inbjudna av staden att bese såväl de nya storslagna parkanläggningar, som sedan 1918 ersätta de gamla, men numera slojade fästningsanläggningarna i stadens ytterområden, som de övergivna kasernernas och barackernas omändringar till sociala välfärdsinrättningar.

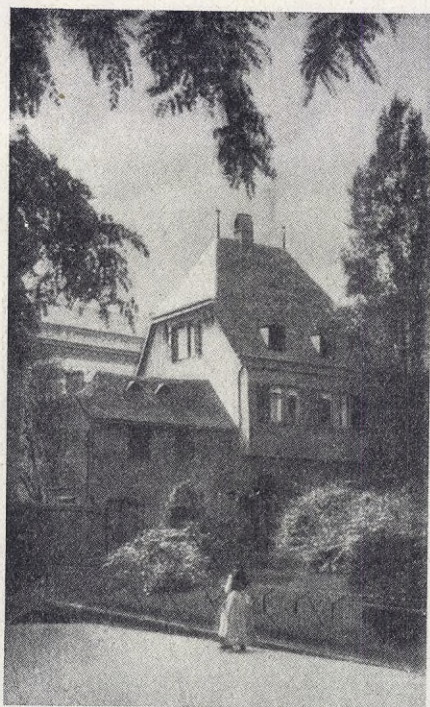
Parkanläggningarna — stadens lungor — äro ännu inte färdiga, men när de en gång bli det komma de att omfatta ett brett bälte i halvcirkel kring den äldre staden av 12 kilometers utsträckning. Dammar, trädgårdsanläggningar, promenader och alléer omväxla med parker och utsiktsplatåer. Efter en promenad i delar av dessa anläggningar ställdes färden till det nyanlagda stadion — det största i Europa sade man — vilket under flera år uppförts som nödhjulsarbete. En storkampsbana för 100,000 åskådare, 8 kampbanor för alla arter av sport, däribland för även tennis och simning, de två äldste sportgrenarna, voro uppför-

Köln: Det gamla rådhuset.

da. Nästa anhalt var kasernområdet med sina massor av stora hus på bestämnda avstånd från varandra. Tanken återvände osökt till den tid, då detta väldiga område med de trista, gråa grusplanerna runt byggnaderna vimlade av uniformer och kommandoropen ljödo högt i fredstid och krigstid. Men en ny tid har inbrutit trots allt, som talar däremot. Det tyder den t. ex. i Köln totala frånvaron av militär på, om intet annat. Och de trista grusplanernas omändring till vackra trädgårdsanläggningar och de gråa husens förvandling till vita, rent av vackra byggnader. Nu är förvandlingen bara i sitt tidigaste skede, men under det här året torde allt bli klart. Å detta väldiga område har nu staden förlagt sina välfärdsinrättningar för arbetslösa kvinnor och för gamla husvilliga människor.

I ett område har olika slag av verkstäder förhyrts. Där finns ett stort kök, som sysselsätter en hel etab av arbetslösa — några äro helt anställda — vilka antingen arbetar 8 eller 4 timmar dagligen. Här få de

Från det gamla Köln.

arbetande köpa sin middag för 40 ph. Sedan finns det verkstäder för bastarbeten, leksaker, lampskärmar, vitsömnad, för vävning av mattor och vissa andra grövre vävnader, blomster- och trädgårdsodling, en sömnadsverkstad. En synnerligen stor och ultramodern tvättinrättning var just färdig att tas i bruk. Stadens och anstaltens behov av nya kläder och linnevaror sys här.

De facklärda erhålla 95 ph. pr timme i avlöning och de övriga 82 ph. En stor grupp arbetslösa affärsanställda komma hit frivilligt för en 3 månaders kurs i matlagning och husarbete. Mödrar kunna ta sina barn med sig till kindergården, som är belägen inom anstalten. Barn över 2 år få medfölja. Här tar man hand om de små, ger dem 2 mål mat om dagen, sysselsätter dem med små arbeten, med lek och uteliv, tar hand om dem vid behov av läkarvård och mindre olycks- och sjukdomsfall. Här finnes även en avdelning för spädbarnsvård, där blivande eller unga mödrar få undervisning både teoretiskt och praktiskt. De klena barnen kunna få liggkurer. Tillfälle att få någon kunskap i sjukvård, i kroppsvård och i direkt hemarbete finnes även för de arbetande.

Det finnes 2 grupper av arbetande, sådana som äro helt arbetsföra och som under en 3, 4 till 5 månader arbeta mot tarifflönen samt de, som äro något vanföra och vilka samhället får ta hand om. Fullt ut-

nyttjad skall man inom dessa avdelningar kunna sysselsätta en 3,000 personer. Föreståndarinnorna äro helt anställda.

Efter det verkstäderna, samlingslokaler m. m. i dessa avdelningar besetts ställdes så färden till de redan färdiga kasernbyggnaderna för hem åt gamla. När alla bli i ordning skall man här kunna hyra ut till cirka 3,000 personer. I de förutvarande stora salarna har man inrett en- och tvårumslägenheter med kokvrår, för vilka betalas 10—25 mark pr månad. Endast personer över 50 år och som ha en maximiinkomst av 150 mark pr månad och som kunna ta hand om sig själva få här hyra. Ett gammalt par, ett par systrar eller bröder kunna bo gemensamt i de större lägenheterna, i de mindre av ensamma, män eller kvinnor. Värme, ljus och elektrisk ström för kokning samt bad ingår i hyran. En tredjedel av hyresgästerna leva på understöd, de övriga ha pension, hjälp av barn eller inkomster i övrigt. Varje hus har en husmoder och en gemenam matsal för dem, som inte kunna laga mat själva, eller de som bli tillfälligt sjuka samt ett bibliotek och klubbtrum. Ävenså har varje hus bad- och tvättrum för mindre tvätt. Besök får mottagas när som helst, men om söndagarna har man formlig folkvandring dit, så stort är intresset i staden för dessa anordningar.

Vid vår rundvandring besökte vi ett åldrigt par, som här hade det riktigt rart och hemtrevligt och som voro så nöjda och belättna över ett så trevligt hem för så billigt pris. Deras stora, ljusa och varma vardagsrum erbjöd också ett särdeles inbjudande och trevligt intryck. Gamla gedigna möbler och massor av porträtter skvallrade om förgångna da'r och massor av minnen.

Matsal och klubbtrum voro, i detta hus åtminstone, alldeles förtjusande till såväl inredning som interiör i sin helhet. Den omtänksamma och om smak och kultur vittnande kvinnohanden spårades här kanske mera påtagligt än någon annanstans i detta stora område.

Iordningställandet och igångsättningen av hela området med verkstäder, boningshus och trädgårdsan-

Köln: Hängbro över Rehn.

läggningar beräknas färdigt kosta staden 4 1/2 miljoner mark, men sedan beräknar man att det skall förränta sig själv. Hyresinkomster och försäljning av förfärdigade alster kommer nog också att årligen inbringa en ganska vacker summa.

Initiativtagare och ledare för det hela är vår partivän, Frau Doktor Hertha Kraus, som också är stadsdirektör för Kölns Arbeiterwohlfahrt. Vid vår samvaro med henne under ciceron- och värdinneskap fingo vi nog tillfälle att konstatera hennes lämplighet för sysslan; ung, kraftig men dock så oändligt mjuk och kvinnlig som hon var.

Sedan gick färden rakt igenom staden över till andra sidan Rhen och till de gamla soldatbaracker, vilka under ockupationstiden användes av engelska trupper, men som nu apterats till härbärgen för män, framförallt yngre. Här mötte oss en annan doktor, en ung, ljuslockig ke-

Från det gamla Köln.

Köln: Sömnadsverkstaden för arbetslösa kvinnor. Inrymd i f. d. kasern.

Köln: Verkstad inrymd i f. d. kasern. Dekorativa jularbeten utföras av arbetslösa.

rub, som såg så ofantligt god och timid ut så man riktigt undrade hur han kunde ha kraft nog för att manövrera en så stor och vidlyftig anstalt. Han kunde här ta emot 300 till 350 nattgäster, både arbetande och arbetslösa. Priset var 50 ph. pr natt. Cirka 20 proc. hade arbete, resten voro arbetslösa. Minst 50 proc. av dessa ungdomar saknade varje som helst hem, släkt eller stöd här i livet och en mycket stor procent hade tuberkulos. Dessa senare hade man läkarvård och tillsyn över tills man fick in dem på sjukhus. I varje sal är en 12 à 15 bäddar, som var och en själv gör i ordning och så ett gemensamt, stort tvättrum.

Sällskapsrum, där föredrag, filmförevisningar o. d. anordnas, får disponeras från kl. 3 e. m. Ett bibliotek med 500 band är också öppet från kl. 3 e. m. En gång i veckan får man bad, bestående av varmrums med tvättning och dusch.

Inom området finnes verkstad för skolagning, skradderi, barberstuga,

tvättanstalt för underkläder, kragar o. d., ett centralkök med tillhörande matsal, där man får köpa ett mål lagad mat för 25 ph. utan kött och 35 ph. med. Vidare finns det desinfektionsrum, där kläder och sängkläder kunna rengöras.

Trots allt som gjordes för skyddslingarnas bästa verkade det hela dystert och trist. Kanske berodde detta på att man kände en sådan oerhörd medömkan med alla dessa ungdomar, som av sorgliga omständigheter tvingades att framleva sitt liv i saknad av allt det, som ett hem kan bereda dem, ty som ett hem blir dock ändå aldrig en dyläk inrättning. Och så alla, som sammanföras i så nära beröring med varandra utan att ha det ringaste gemensamt, om man inte skall säga olyckor och försakelser i livet.

Här avslutades rundvandringen,

som varat från kl. 9 f. m. till kl. 5 e. m. Från flera håll uttalades tack till staden och särskilt till d:r Kraus för allt det intresanta och lärrika, som bjudits deltagarna att få se och bevittna.

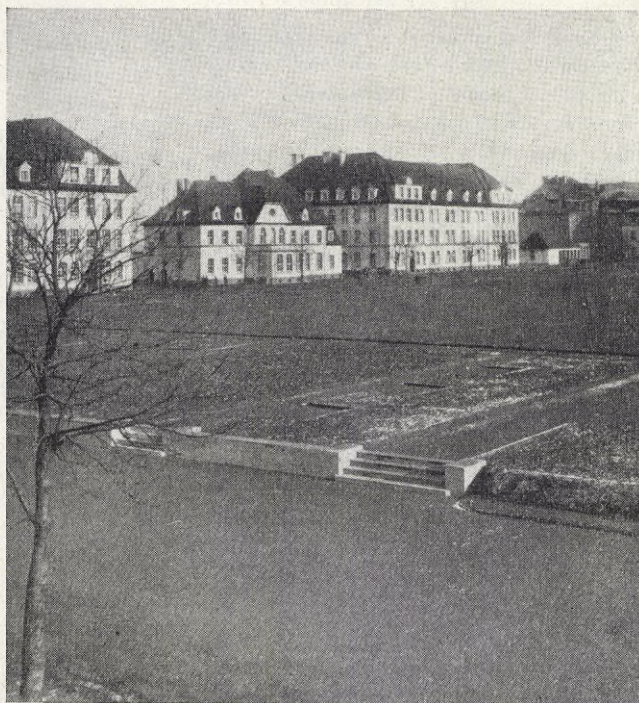
N. Th—g.

DIN PLATS

i organisationsledet är i främsta rummet din plikt mot dig själv, din kår, ditt stånd och din klass, ej en tjänst av dig mot någondera.

Köln: Samlingsrum i en kasern, som nu blivit hem för gamla. Rummet intill är ett stort och vackert läsrum med bibliotek.

Köln: Kaserner, som nu förvandlas till goda och billiga bostäder för gamla.

Sven August Johanssons dröm.

Sven August Johansson reste sig klarvaken i sängen. Det var söndag och han gjorde sig därför ingen brådska fast klockan redan visade åtta. Solen silade in genom fönstrets bländvita gardin, nådde fram till sängen där Sven August härskat ensam de sista timmarna sedan Olga gått upp och kanske var det just därför som vilan varit så ljuvlig på morgonkvisten. Det var aldrig tid att sova och drömma om vardagarna. Då gällde det att så fort som möjligt få kläderna på, sno iväg till den rätta bussen för att inte komma för sent till verkstaden. Sven August var en vaknen arbetare. Redan tidigt skolades han för arbetarörelsen i sin ungdomsklubb och när han flyttade till sin nuvarande verksamhetskrets blev han genast invald i sin fackförenings styrelse, fick efter hand det ena uppdraget efter det andra såväl inom föreningen som i samhället. Han hade varit gift ett par lustrer och hade väl sört om sitt lilla hem där ett relativt välstånd rådde. En pojke på nio år och en flicka på sex, präktiga och välartade, befäste intrycket av det goda hemmet och hustrun Olga, en rar och näpen liten klubbkamrat från den tiden då Sven August valde henne till sitt livs ledsagerska, var nu fru Olga Johansson, Sven Augusts hushållerska och passopp, hans barns mor och allt i allom, som prydde hans hem, skötte hans barn, deltog i hans intressen — nej, här var det stopp.

När Sven August satt i sin säng lät han blicken med välbehag fara över det redan morgonstädade rummet. Den stannade vid hustrun, som satt och läste följetongen i söndagsbilagan. Då dök det med ens upp i hans minne den sista timmens underliga dröm eller upplevelse och han kom med ett ihåg det hela. Han hade ju stått inför själva vår Herre. Först tänkte han tala om alltsammans för Olga, men så lade hon tidningen och gick ut i köket för att värma kaffet åt mannen som vaknat. Sven August hade varit på ett möte på lördagskvällen och det blev sent innan han kom hem, därför hade han behövt sova på söndagsmorgonen. Just som han skulle berätta sin dröm för Olga gled hon ut i köket. Så var det alltid när han hade något att säga henne, fast det hade han knappast lagt märke till förrän efter den här fåniga drömmen. Inte brukar en verkstadsarbetare tala med vår herre. Det brukar vara Selma Lagerlöfs underliga bönder och andra hennes bekanta förbehållet. Men nog för det att vem som helst bör kunna få åtnjuta den förmånen. Sven August ville gärna skratta åt allt-

sammans, men hur det nu var så hade han en känsla av att det låg något i den där drömmen ändå.

Sven August tyckte att han befann sig i ett stort mottagningsrum, där en mängd människor sutto och väntade på att få företräde hos någon, Sven August visste inte vem, men han föreföll som mäktig chef eller något ditåt. En del av de väntande resonerade med varandra om anledningen till inkallelsen och Sven August lyssnade förstrött. Han hade svårt för att lokalisera sig och visste varken varför han var där eller vem han skulle få tala med. Inte heller hade han någon förnimfelse av hur han kommit dit, men nu var han där och det var med en viss tvekan han reste sig och gick in när han hörde sitt namn ropas ut. Och så stod han inför vår herre. Nu kunde han inte heller erinra sig hur vår herre såg ut, men han mindes en vänlig och klok gammalmansblick som mötte hans och han hörde vår herre fråga:

— Sven August, vad har du gjort av kvinnan, som jag gav dig?

Sven August försökte svara, men det behövdes inte. Vår herre läste alla hans tankar och svarade själv, innan Sven August hunnit kläda dem i ord:

— Jag tänker på hennes själ.

Vår herre höll fram för Sven August något som liknade Röntgenplåtar och visade där en själs utveckling.

— Här ser du, fortsatte vår herre, då du gifte dig med Olga hade hon faktiskt en själ. Den var visserligen liten, men visade tecken till växtkraft, men hur är det nu? Vingarna, som ville växa, ha förkrympt och fallit av och själva själen har torkat och skrumpanat.

Nu ville Sven August invända att Olga var en präktig hustru, allt vad en man kunde önska sig. Hon bråkade aldrig om något, lät honom gärna gå på sammanträden och möten, hushållade på bästa sätt, köpte alltid billigare än andra husmödrar, fostrade barnen till lydnad och ordentlighet, rände aldrig på föreningar, som han, men han var ju man, och när man uppmanat honom, Sven August, att någon gång ta sin hustru med eller se till att hon kom in i kvinnorörelsen, hade han med en viss stolthet kunnat svara å hennes vägnar att "hon gick så helt upp i sitt hem att hon inte hann med något annat". Se Olga, det var en hustru efter en mans sinne.

Men vår herre skakade på sitt vänliga gamla huvud och sade:

— Du har bedragit dig, Sven August. Olga är ej den du tror och hon lär dina barn att bli lika skenheliga som hon själv om du inte ser efter i tid. Hon bedrar dig min gosse, hon bedrar dig!

Som svar på hans tysta undran varför vår herre intresserade sig särskilt för ho-

nom och Olga förnam han, som svar, utav någon som ledsagade honom ut:

— Vår herre tar ett stickprov bland människorna då och då...

Så föll porten tungt igen och så vaknade han. — Han såg Olgas självbelättna leende över sin egen förträfflighet lysa emot sig när hon kom med kaffebrickan till sin herre och man och det var som om Sven August sett henne med andra ögon efter den där drömmen. Han tänkte på vår herres ord "hon bedrar dig". Han såg henne med ens sådan hon i verkligheten var och han kom underfund med hennes förträfflighet och hennes indolens. När hon sydde till barnen så var det mormor eller någon väninna som var med och så älskvärt såttes i arbete, när hon köpte billigt så var det ett prutande och köpsläende och begagnande av den säljandes nödläge för att nå önskat resultat, när barnen ville fråga om något så hette det: snälla du gå till pappa, han vet allt mycket bättre än jag och när han själv försökte resonera med henne gled hon undan, som nyss, än var det något som kokade över i köket, än var det något som skulle göras just då — "snälla du, ett ögonblick" — och när ögonblicket var över så var tillfället försuttet. Så mindes han ett tillfälle då en grannfru ville ha henne med till sin nybildade kvinnoklubb och för den skull sökte tala några ord med mannen hennes, men fick till svar från dem båda: "hur ska en hustru, som verkligen vill sköta sitt hem ordentligt, kunna ha tid med sådant?" Grannfrun hade ryckt på axlarna och talat om folk "som hade tid med kafferep och biobesök, som de vakna och intresserade aldrig få tid med" och Olga hade rodnat av förtrytelse. Nu dök det upp i Sven Augusts minne den ena historien efter den andra. Han var ju mycket ute, tack vare sina uppdrag och Olga var ganska okontrollerad. En gång hade han kommit hem och funnit Olga ute. Han kunde svurit på att hennes ytterplagg saknades, men efter en stund kom hon in, barhuvad, hon hade bara varit ute med slaskhinken, fast inte hade han sett henne när hon sprang över gården. En annan gång låg det ett biokvitto på golvet. Vem hade varit där med det? Olga visste inte, kanhända hade någon av barnen hittat det och tagit det med sig in. Den lilla flickan öppnade mannen för att säga något, men en blick av modern tvang henne till ögonblicklig tystnad. Alla de där små händelserna passerade revy för hans själs ögon och han såg. —

Olga satte sig ner och började på sitt inställsamma vis: "Har du sovit gott, Svenne? Ja, du har det bra du! Nilsson där inne håller nu som bäst på att ge sina barn frukost. Först har han bäddat upp och städat. Hans Gerda har farit till ett kamratmöte med sina klubbantur och han

får nu klara upp det hela ensam, hela söndagen.”

Sven August nickade god mening men tänkte: ”När jag blir klädd skall jag gå in ett tag och se hur Nilssons har det.” Det var svårt att hitta på en förevändning, de båda familjerna umgicks inte, därtill voro de båda fruarna för olika, men ett tidningsnummer som kommit bort och efterfrågades hos grannen, blev förevändningen. Sven August väntade få se ett hem i kaos när hustrun var borta och vad fick han se? Jo, ett hem där det rädde minst lika god ordning som i hans eget. Inga spår efter mat och disk inga ouppbäddade sängplatser, inga otvättade barn. Fru Nilsson hade gjort undan allt innan hon for, alla barnen, de voro ändå fyra stycken i det hemmet, hade söndagsstassen på, voro tysta och lugna och syselsatta var med sitt och när Sven August undrade hur det var att ha mor borta en söndag och hur det gick med söndagsmiddagen, den hade hon väl inte kunnat diska upp redan innan hon for, svarade Nilsson:

”Vet du, Johansson, jag unnar så gärna Gärdarna en fridag och litet omväxling. Du kan inte tro vilken god liten kamrat Gerda är och vilken hjälp hon varit för mig i det föreningsarbete och de kommunala uppdrag jag åtagit mig. Jag har fått klen skolundervisning, född på landet som jag är och av fattiga föräldrar. Gerda är stadsbarn och begåvad och hon har lärt mig stava och skriva protokoll. Hon går igenom mina skrivelser och hon resonerar med mig om min uppfattning i olika frågor, hon är min strängaste kritiker och min bästa rådgivare. Det är allt bra roligt med en hustru som förstår en, som har tid med en och lyssnar till en och om jag kan göra henne en tjänst igen, ge henne ett handtag, så gör jag det med glädje. Middagen är färdiglagad, Rut är redan så stor att hon kan hjälpa till och innan mor kommer hem ta vi båda en överblick över det hela för att se att hemmet är riktigt fint när mor kommer hem, så fint som hon lämnade det innan hon for. Det var ett långt tal till Gerdas försvar, du Johansson, och det är fullkomligt onödigt för mig att hålla det, men jag kan våga hundra mot ett på att ditt egentliga ärende hit är att se hur den stackars Nilsson har det — jag vet ju att man brukar kalla mig så — men det säger jag dig att jag ville inte byta ut Gerda mot alla dessa förträffliga husmödrar som sladdra på kafferepen och ränna på bio när de veta mannen vara borta länge nog eller också sitta och sluka romaner...”

Johansson var konfunderad. Det var ju precis detsamma som vår herre sagt och det föreföll nästan som om Nilsson hade talat med tydlig adress om romaner och biobesök. Denna entusiastiska skildring av grannens hustru stämde inte med Olgas framställning. Nilsson berättade om de-

Ferdinand Mirrvald: Vinterbild.

ras arbetsgemenskap, om hur de läste högt för varandra dagens ledare och diskuterade politik om kvällarna, sedan barnen gått till sängs, om hur den som satt hemma, väntade på den andra med kaffepannan puttrande, om hur hon kom hem med impulser och idéer efter en sådan dag som denna och hur hon tåligt buret och fördragit ljuvt och lett i samlivets och kampens år tillsammans med honom innan han fick det relativa lugn och den ro han nu hade, men som är ett arbetarehems stilla nåd att bedja om.

Det var nästan så att Sven August kände det tomt och kallt i sitt blankskurade hem, när han återvände dit. Han var ensam och fattig med den förträffliga Olga, som fått utveckla sig själv på sitt eget vis medan han slog sig fram och var med. Han visste att han aldrig hade något att tala med henne om, att hon alltid gled bort när han försökte komma ut över det som rörde hemmets tränga krets eller också slog bort det med pjoller och jolt, med prat om grannar och forgriser, om barn och kläder. Kaffedrickandet och biorännandet hade han verkligen inte haft reda på och hon hade tegat med det, emedan det passade illa samman med hennes stora förträfflighet. Ja, han kom nästan på sig med att önska att Olga varit med på det där kamratmötet och att han varit hemma och väntat för att se henne komma tillbaka med entusiasm och hänförelse för frågor som kunde intressera dem båda. Som han, Sven August Johansson, låtit sig bedragas, så hade tusen sinom tusen män av hans klass blivit bedragna av sina hustrus förträfflighet, i förlitande på att de, när det verkligen gällde, följde sin man. Men vem vet, om

man kan lita på dem? De indolenta, som låta sig ledas, bära inga bördor, göra inget omak, tåla ej allt och fördraga ingenting såsom de andra, som arbeta och kämpa. Sannerligen, behövdes det inte en liten knuff av vår herre för att en man skall vakna och se att den kvinnan, som kunde blivit en god kamrat och medkämpe även i motgången och kampens dagar inte blivit något annat än en hushållerska, en bra och billig hjälp i hemmet, som man har i medgång, men som ingen kan lita på i motgångar och vedermödor och vars förkrympta själ varken kan söka djup eller sträva mot höjd.

När Olga litet försmäddligt frågade Sven August: ”Hur det såg ut till Nilssons?” fick hon till svar en blick som gjorde henne stum med ens. Det var en besynnerlig dröm som nog hade sin orsak såväl som sin mening, men Sven August undrade ändå varför just han skulle vara ett av vår herres stickprov.

S i v.

Sakkunniga ha tillkallats för att verkställa utredning och utarbeta förslag till lagstiftning angående sterilisering i vissa fall av sinnesslöa sinnessjuka och fallandesjuka. De tillkallade sakkunniga äro professorerna Essen-Möller, Sjövall och Wiggert samt häradshövding Lindstedt. Socialministern har i de riktlinjer han anvisat för utredningsarbetet framhållit, att lagstiftningen i första hand kan tänkas gälla de grupper av människor, som i nuvarande lagstiftning drabbas av äktenskapsförbud.

Kallelse till Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbunds andra kongress.

I enlighet med § 7 i förbundsstadgarna kallas härmed till ordinarie kongress den 29 maj—1 juni 1928.

Kongressen kommer att hållas i Stockholm.

Motioner skola vara inlämnade till förbundsstyrelsen senast den 28 februari 1928.

Avdelningar, som stadgeenligt tillhöra förbundet, äga rätt att sända 1 ombud för varje påbörjat 50-tal medlemmar.

Kongressavgiften är 5 kr. pr ombud.

Resekostnaderna, som beräknas efter resefördelning, bestridas av organisationerna själva, ävensom dagtraktamentena.

Fullmakt jämte protokollsutdrag över valda ombud skola vara insända till förbundet senast den 10 maj. Alla skrivelser angående kongressen skola ställas till förbundet, adress Upplandsgatan 85, Stockholm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbunds styrelse:

Signe Vessman.

Tysk folkhögskola med särskilda kvinnokurser.

Å slottet Tinz i Gera i Thüringen är sedan år 1920 inrättad en folkhögskola, vilken, enligt prospektet, har till uppgift att visa det arbetande folket vägen till vetenskaplig och kulturell utbildning. Den står på socialistisk grund, men vill inte räknas varken som parti- eller fackskola. Ändamålet med undervisningen är ett utvidgande av synkretsen till förstärkelse för det stora sammanhanget i det samhällsliga livet. Således i det stora hela samma program som för våra svenska folkhögskolor.

Undervisningen sker inte efter ett en gång för alla fastställt schema, utan ordnas denna i intimaste samverkan mellan lärare och kursdeltagare.

Å ena sidan blir undervisningen seminarieövningar, kompletterade av litterära aftnar, å andra sidan kroppsarbete i hus och trädgård (arbets tjänst).

Ärligen hållas två kurser på vardera fem månader, en 15 jan.—15 juni och en från 1 aug. till jul.

Antalet deltagare i varje kurs 50. Varannan kurs för män och varannan för kvinnor. Inträdesålder mellan 18—30 år.

Dessutom stipuleras att den sökande icke bör ha högre än folkskolebildning.

Kostnaderna för helinackordering och undervisning för hela kursen är för utlänningar 200 R. M. För tyskar ställer det sig något billigare.

En förutsättning för antagande är givetvis att den sökande någorlunda förstår tyska språket.

Prospekt och upplysningar erhållas från Reichsausschuss für sozialistische Bildungsarbeit, Berlin S. W., 68 Lindenstr. 3.

Upplysningar kan även erhållas från förbundsstyrelsen. H. F.—d.

LITTERATUR

Nutidens hälsovård i hem och skola. Av Nanna Rosenblad. Albert Bonniers förlag. Pris 2: 75.

Författarinnan — röda-kors-syster och lärarinna i hygien och hälsovård — har här givit oss en synnerligen nödvändig handledning i personlig hygien och hälsovård. Den är avsedd i första hand för en riktig vård av barnen i skola och hem, men kan studeras med största nytta och behållning av även övriga, då det i denna lilla handbok förekommer så många anvisningar och råd, som äro av nytta att veta för litet var.

Denna lilla uppslagsbok borde bli obligatorisk för folkskolans lärarepersonal, speciellt i landsorten. Säkerligen skulle den ha en stor mission att fylla där.

Det är naturligtvis ingen "läkarbok"; dylika får man nog vara försiktig med att rekommendera, de missbrukas och verka delvis skadligt i vissa personers föreställningsvärld alltför ofta.

Det är däremot, vad titeln anger, en handbok i ens vårdande av hälsan, som på ett kort och lättfattligt sätt visar på det väsentliga häri.

Goda illustrationer förtydliga en del anvisningar i texten. I slutet av boken finnes en praktisk uppställning, som i överskådlig tabellform visar de mera vanliga hälsorubbningarna och sjukdomarna bland barnen i skolåldern, deras allmänna symptom och vilket behandlingssätt som fordras.

Böcker som denna förtjäna att uppmärksamt studeras av husmödrarna, ej minst inom arbetarehemmen. Det skulle många gånger spara både pengar och bekymmer om upplysningen om de mest elementära ting inom det hälsovårdande området vore bättre tillgodosett.

V.

Ny bok av Sven Henning. En fjärde bok betitlad "Hjälpprästen" av Sven Henning har i dagarna utsänts i bokhandeln från Framtidens bokförlag, Malmö. Författarens tre föregående böcker, "Gesällen han vandrar...", "Amerikafararna" och "Hemfolk och orosmän" ha tilldragit sig kritik- och publikintresse i ovanlig omfattning, och den nu föreliggande volymen kommer antagligen att ytterligare stadfästa författarens popularitet hos den bokintresserade allmänheten.

Boken är ett stycke kulturhistoria från 1820-talets landsbygd. Hjälpprästen själv är en romantisk gestalt i Gösta Berlings stil, andra äro tilldelade lotten att hårt sträva för livets nödtorft, men man får även stifta bekantskap med muntra figurer, som locka till skratt med sina friska, ofta en smula knipsluga upptåg.

Bokens hjälte återgives på omslaget i en lyckad teckning av Ludvig Johnsson.

Pris kr. 3: 50.

"Nykommed" av Nils Ludvig Olsson har utkommit i bokhandeln i en 2:dra upplaga. Det är onödigt att rekommendera boken. Den finner nog av sig själv vägen till alla skånska hem. Men vi vilja upplysa våra läsare, som icke redan köpt boken, att de gå miste om mycket ifall de försumma att köpa och läsa dessa dikter.

Pris kr. 2: 50. Framtidens bokförlag, Malmö.

Ola Hansson, Slättbyhistorier. Tidens förlag. Pris 4 kronor.

Med detta arbete föreligger ett viktigt komplement till Ola Hanssons skrifter. Slättbyhistorier datera sig från författarens allra tidigaste produktion. De äro ytterst belysande för tidsstämningen vid 80-talets början och böra ha sin givna plats i den svenska allmogeskildringen vid sidan av Ernst Ahlgrens folklivsbilder.

I boken ingår även en målände skildring av författarens studentår i Lund, Studentliv, samt en hittills otryckt skiss, Ungdom, som är författarens första försök till psykologiserande prosaskildring.

Svenska hem i samverkan är namnet på en av Anders Hedberg författad skrift, som nyligen utgivits å Kooperativa förbundets bokförlag.

Författaren kallar själv sitt alster "en bilderbok", och beteckningen är så tillvida befogad, som illustrationsmaterialet

upptar ett ansenligt utrymme. Texten består dock ej endast av knappa notiser till illustrationerna utan är en klar och mångsidig, om ock koncentrerad, skildring av den samverkan mellan svenska hem, som äger rum inom den konsumentkooperativa rörelsen.

Priset å den vackert utstyrda publikationen är endast kr. 1:50, vilket gör det möjligt för var och en med intresse för bokens ämne att skaffa sig det hundra-sidiga häftet.

Husmödrarna erbjudas en enkel och praktisk hushållsbok. Det råder otaliga meningar om hur man skall beräkna sin hushållning, den må nu omfatta stora eller små inkomster. Konsten är på detta lik-som på andra områden att utföra upp-giften med litet arbete men tillräckligt effektivt resultat.

Ingen torde bättre kunna uttänka ett system för en ändamålsenlig hushållsbok-föring än husmödrarna själva. Hemmets kassabok, vilken nyligen utkommit i bok-handeln har tagit sikte på denna möjlig-het och erbjuder kontant ersättning åt dem, som föra boken väl under ett år och därvid göra sina iakttagelser om uppställ-ningen. Därefter utbeder sig Hemmets kassabok husmödrarnas förslag till änd-ringar och förbättringar för att så små-ningom skapa en idealisk hushållsbok.

Den enkelt och lättfattligt konstruerade boken, som prydes av ett vackert omslag i färger, kostar endast kr. 1:— och kan erhållas i varje bokhandel.

A. B. F:s specialkurser 1928.

Av 293 sökande ha nu 205 deltagare utsetts.

Vid ansökningstidens utgång hade till A. B. F:s specialkurser anmält sig 293 sökande. Fördelningen på de olika äm-nesgrupperna är mycket ojämn och med-för vissa förskjutningar i det preliminära kursprogrammet. Sålunda måste två fackföreningskurser anordnas, medan däremot kurserna i biologi och historia även i år måste inställas. Likaledes inställes den planerade kvinnokursen i hemmets och samhällets hygien. Den nu fastställda kursplanen blir således denna: tiden 3—15 juni hållas specialkurserna i socialis-men och filosofi samt kvinnokursen i social- och kommunalpolitiska frågor; tiden 1—13 juli hållas kurserna i littera-turkänedom och kommunalkunskap samt den första fackföreningskursen och slut-ligen blir tiden 14—29 juli upptagen av kurserna i nationalekonomi och den fack-liga fortsättningskursen i samma ämne samt den andra kursen i fackförenings-kunskap.

Tankar om oss själva och vårt arbete.

Kära Karolina!

Sannerligen kommer inte osökt den tan-ken, att du blivit en försvuren vapendra-gare för den så kallade avskräcknings-metoden. Vad den nu skall tjäna till i detta arbete du belyser från din klubb, kan jag ej begripa.

Dina exempel är en åskådningsuppvis-ning hur en klubb i e k e bör arbeta. Du bör nog med det snaraste ta initiativ till att få bort den misstämning du exempli-fierat som följd av debatten om barnupp-fostran. — Du kanske för övrigt kunde fortsätta med en överläggning om klubb-medlemmarnas uppfostran.

Det där angående eder samlingslokal var ju också nedslående.

Nog kunde väl ni, som äro så många olika organisationer på er ort, lösa lokal-frågan litet mer tillfredsställande? Det måtte vara lågt lufttryck och svårt att vädra ut på mer än ett sätt i din hemort!

Nu nog med polemiska repliker, som man bör hushålla sparsamt med. Sällan öva de f. ö. något avgörande inflytande på den eller de som de äro avsedda för.

Önskar nu din klubb verklig nyvaknad arbetsiver för vår gemensamma sak. Är förvissad om din redobogenhet att göra det bästa. Ofta behövs endast en person på en plats, som ger de övriga medlem-marna en eggande stöt framåt och arbetet kommer i god fart och alla bli smittade av framåtanda och gott humör. — Vi ha ju segerro med oss!

Vår v. ordf. fyllde 50 år dagen för vårt januarimöte. Hon höll då en kortare före-läsning — inom parentes den första hon offentligt hållit — över vårt språks be-handling och dess inflytande på vårt ar-bete. Det blev ur olika synpunkter en både roande och lärorik underhållning. (Men så fick hon också, bl. a. presenter, Tidens lexikon till hugfästande av dagen från klubben.)

Tack vare hennes självvioniska sätt att vara fingo vi skratta mycket åt de träf-fande och spirituella språkliga erinringar-na hon gav. Men hon lyckades också väcka hos alla klubbens medlemmar ett mer levande intresse för ämnet än vi dit-

allt flera

köpa i

Konsum

Principen är där:
sunda varor i
sunda butiker.

tills ägt. Vilket torde vara det bästa som kan sägas om en föreläsning. Största värdet ligger ju i att sporra den person-liga självverksamheten. Det var således icke enbart ett kåseri utan även ett ma-nande allvar hon gav. Särskilt gisslades oarter i språkbruket inom föreningsverk-samheten: de allmänna talesätten och det frasrika pratet, som frodas likt ogräs offentligt och icke är bättre än det pri-vata pladdrandet på kafferep.

Vi fingo en maning att alltid iakttaga oss själva i språkligt hänseende och strä-va efter exakta uttryck, som motsvara verkligheten. Då få vi ett märgfullare språk, som kommer att göra intryck på vår omgivning och bereder oss större re-spekt och inflytande, samtidigt även mera personlig tillfredsställelse, som följer när man bättre behärskar språket som ut-trycksmedel för sina tankar. Talarinnan framhöll att vi allesammans i någon mån även böra försöka få vårt dagliga var-dagsspråk litet vackrare, mera vårdat och nyanserat. Det går ganska lätt om vi allvarligt försöka. Hon gav många såväl lärorika som drastiska exempel härpå. Ett vackert talspråk är ingen lyx för ett få-tal, slutade talarinnan, utan en förmån som bör nyttjas av oss alla.

Vår ordf. uttryckte allas våra tankar,

**TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET**

En arbeterskas ungdom.

Berättad av henne själv.

Bemyndigad översättning av Wera von Kramer.

(Forts.)

Då jag var tio år — jag hade just slutat tredje klassen i folkskolan — flyttade vi in till staden. I skola sattes jag inte vidare och myndigheterna tycktes inte ha reda på min existens, ty det gjordes aldrig något ingripande rörande min bristande skolgång. Detta hade emellertid sina skäl. Som min mor inte kunde skriva, måste jag fylla i mantalsuppgiften för polisen. Jag skulle då naturligtvis ha antecknat mig själv i barnkolumnen, men då jag inte ansåg mig för barn längre lät jag rubriken stå tom och blev sålunda oanmäld för myndigheterna. Ingen annan observerade heller denna uraktläthenhet.

— Du är ju stora flickan och måste förtjäna ditt bröd själv, sade min mor. Jag hade gärna velat läsa, att bli lärarinna var min dröm, men att det varit fantastiskt att ens bara tala om det insåg jag redan vid mina tio år.

Vi flyttade nu till ett gammalt äkta par i ett litet rum, där paret sov i en säng och mor och jag i en annan. Jag fick en plats, där jag skulle virka halsdukar, genom tolv timmars flitigt arbete kunde jag förtjäna 25 à 30 kreutzer* om dagen. Tog jag så ytterligare arbete med mig hem för kvällen, blev det ännu några öre till. När jag kl. sex om morgnarna sprang till mitt arbete, sovo andra barn av min ålder och när jag skyndade hem kl. åtta på kvällen, gingo andra barn till sängs, mätta och välskötta. När jag satt lutad över mitt arbete och fogade maska till maska, lekte de, voro ute i fria luften eller sutto i skolan. På den tiden tog jag min lott som något självfallet, jag hade bara en enda brinnande åtrå: att en enda gång få sova ut. Att få sova tills jag vaknade av mig själv, det stod för mig som det härligaste av allt.

när hon i sitt tal till dagens hedersgäst och föredragshållare sade att det var en av de intressantaste underhållningar vi haft här, i främsta rummet tack vare det utmärkta anförandet över vårt språk. Lärdomarna skulle vi tacksamt sträva att efterkomma, var hon förvissad om.

Du får ursäktas att jag denna gången uppehållit mig litet med att referera ovanstående, men ämnet är ju av vital vikt så jag ansåg det motiverat.

Din Adolfinna.

* En kreutzer 1½ öre.

När jag någon gång haft lyckan att få sova — ja, då var det ingen lycka, ty då var anledningen sjukdom eller brist på arbete. Hur ofta gick jag inte till sängs kalla vinterkvällar, då mina fingrar voro så trötta att de ej längre kunde föra nålen, med det medvetandet, att jag nästa morgon måste upp så mycket tidigare. Då brukade mor, när hon väckt mig, sätta en stol i sängen, så att jag kunde hålla fötterna varma, och så tog jag vid med arbetet, där jag slutat kvällen förut. På senare år erfor jag ofta en våldsam förbittring över att aldrig, aldrig någonsin fått njuta någon barn- eller ungdomsglädje.

Det gamla paret, som vi bodde hos, var av en mycket tveklaktig sort. Hustrun levde av att spä unga flickor och fruar deras framtid i kort. Också jag fick blicka in i min framtid, som hon med hjälp av korten målade ut i de mest lysande färger. Naturligtvis spelade en man huvudrollen däri och en rik man. Denna kvinna kunde för resten ha blivit ödesdiger för mig. Hon sade mig, det tio-elvaåriga barnet, en massa olämpligt smicker, prydde mig med sidenband och gav mig sötsaker. Allt detta kunde jag få så mycket jag ville, sade hon, min mor skulle bara inte få veta om det. Hon försökte förmå mig till flera saker, som jag dock inte vågade göra, då de tycktes mig otillättna.

Lyckligtvis var min mor på sin vakt och vi hyrde ett litet krypin för oss själva. Min yngre bror flyttade nu också till oss och hade en kamrat med sig, som delade hans bädd. Vi voro således fyra personer i ett litet kyffe som inte ens hade något fönster, utan fick sitt ljus från en ruta i dörren. Då en tjänsteflicka bland våra bekanta en tid var utan plats, kom hon till oss; hon sov i sängen hos mor och jag låg vid deras fötter och hade mina egna fötter på en stol.

Ett år fortsatte jag som yllestickerska och kom in i en del verkstäder, ty så fort vi fingro höra talas om att det på ett annat ställe betalades några öre mer för arbetet så måste jag gå dit. På så sätt kom jag oupphörligt i nya omgivningar och

bland nya människor och fick inte förfästa någonstans. Jag fick också en inblick i många familjeförhållanden. Förtjänsten på utnyttjandet av helt unga flickors arbetskraft var överallt grundvalen för arbetsgivarnas existens. Jag arbetade flerfaldiga gånger åt tjänstemannafruar eller affärsfolk, som endast kunde hålla sig uppe på sin sociala nivå genom att begagna vår arbetskraft. Jag var överallt den yngsta bland alla, och för att inte med hänsyn till min ungdom få ännu sämre betalt, uppgav jag vanligen en högre ålder, vilket gick lätt för sig, ty jag var stor för mina år och tack vare mitt allvarsamma sätt föreföll jag också äldre. Dessutom måste jag gå och gälla för äldre för att ingen skulle kunna förråda att jag egentligen borde gått i skola.

Jag var på tolfte året, då min mor fick spaning på en lämplig syssla åt mig. Jag skulle få lära mig ett yrke, i vilket jag genom flit och skicklighet skulle kunna få ökad förtjänst. Men på grund av min skolpliktiga ålder kunde jag endast få lära hos en mellanhand. Det var en släktinge, hos vilken jag, tolv timmar om dagen, lärde att göra garnityrer av pärlor och silkesnodder för modeaffärer. Jag fick ingen bestämd lön, min släktinge beräknade vid varje färdig sak, hur mycket arbete jag bort kunna göra en timme och betalade timmen med fem kreutzer. När man vunnit mera övning och således större möjlighet till förtjänst, minskade hon betalningen. Oavslutligt, utan att unna sig en minuts rast, måste man arbeta. Att sådant i längden inte kan begäras av ett barn i min ålder och inte heller kan presteras av någon annan, inser en var, som kan bedöma vad tolv timmars arbete, eller överhuvud taget arbete i ett sträck betyder. Hur långtansfullt såg jag inte på klockan, när mina sönderstuckna fingrar började värka och jag kände tröttheten i hela kroppen! Och när jag äntligen gick hem, vackra, varma sommardagar eller i smällkalla vintern — alltid måste jag ta arbete med mig hem för natten, när det var mycket att göra. Detta plågade mig mest, ty det fördärvade den enda glädje jag hade.

Jag läste med förtjusning. Jag slukade utan utskiljning vad som föll mig i händerna, vad bekanta lånade mig, som inte själva kunde skilja på lämplig och olämplig lektyr, och vad jag kunde få låna i förstadsantikvariatet för två kreutzer, som jag formligen stal från mig själv. Indianböcker, kolportageromaner, familjetidningar, allt drog jag med mig hem.

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad.

Vårkurs 28 mars—28 juni. — Sommarkurs 2—23 juli.

Begär prospekt hos Rektor HONORINE HERMELIN

Triewaldgränd 2, STOCKHOLM.

Utom för rövarromaner, som jag var särskilt betagen i, intresserade jag mig för historier om olyckliga drottningar. Vid sidan av Rinaldo Rinaldini (min speciella förtjusning) hade jag "Katarina Kornaro", jämte "Rosa Sandor", "Isabella av Spanien", "Eugenie av Frankrike", "Maria Stuart" m. fl., "Vita frun i hovborgen" i Wien, alla kejsar Josefsromaner, "Kejsarson och badaredotter", sådant gav mig andlig näring. På dessa böcker följde jesuithistorier och på dem romaner i hundratals häften om fattiga flickor, som efter besegradet av fruktansvärda hinder slutade som grevinnor eller åtminstone fabriksägar- eller grosshandlarfruar. Jag levde som i en yrsel, slukade häfte efter häfte, var borta från verkligheten och identifierade mig själv med hjältinnorna i de böcker jag läste. Jag upprepade i tankarna allt vad de sade, delade deras fasa, när de blevo inmurade, begravda som skendöda, förgiftade, stuckna med dolkar eller strypta. I mina tankar levde jag alltid i en helt annan värld och såg ingenting av eländet omkring mig eller insåg mitt eget elände. Som min mor inte kunde läsa, stod min lektyr inte under någon som helst kontroll. Sålunda läste jag vid 13 års ålder Paul de Kock, men dessa frivola franska saker gjorde mig så liten skada, att jag kunde återge innehållet av det lästa in i minsta detalj utan att ändå förstå, varför min bror och hans kamrater skrattade åt det, där jag inte sett något roligt. En passus minns jag än. En markis hade fört en ung flicka in i ett buskage och orden föllo ungefär så här: "Då de åter trädde ut, gick flickan blek och vacklande framåt. Ännu en sista blick kastade hon tillbaka på den plats, där hon förlorat sin oskuld." Åt detta skrattade gossarna, utan att jag fattade varför.

Jag måste berätta mycket för de andra, jag berättade gärna och kunde dialogen nästan ordagrant, som om jag lärt mig den utantill. Jag blev snart sagt "berömd" för min berättartalang. På söndag kväll fick jag ofta komma till min arbetsgivares och berätta, i huset där vi bodde inbjöds jag av familjerna för att berätta och mor och min bror beredde mig ofta verkliga lidanden genom sin hunger efter att höra mig berätta. Då alla lågo, måste jag berätta för dem; de andra somnade slutligen, men sömnen var jagad från mina ögon där jag helt upphetsad låg i sängen och inte vågade röra mig av fruktan att störa min mor. Dessutom hade jag mycket hellre velat begagna tiden till att läsa, när jag inte var tvungen att arbeta.

På söndagarna, när jag hjälpt till i vårt torftiga hushåll, läste jag tills det blev mörkt. Under sommarmånaderna tog jag min bok med mig till kyrkogården, där jag ibland kunde ligga vid en gravsten

Stina Wiström.

En av Vasastadens kvinnoklubbs (Stockholm) mest intresserade medlemmar gick ur tiden i slutet av förra året. Under månader kämpade hon med döden och hennes lidande var svårt. Alla hoppades dock att hennes starka, sunda livsvilja skulle besegra sjukdomen och hon åter skulle glädja kamratkretsen med sin närvaro. Hennes hurtiga, friska väsen gjorde det lätt att arbeta samman med henne, surmulenhet och småaktighet fanns ej i hennes väsen.

Till jordfästningen i Krematoriet hade många av kamraterna mött upp och klubben nedlade en krans vid bären som en liten yttring av tacksamhet och saknad.

utan att bry mig om något annat än boken. Vad jag avskydde söndagsarbetet, som jag ofta var nödsakad till! En sådan dag ansåg jag förlorad och den bättre kvällsvard och det lilla glas vin* eller öl jag fick som ersättning, var för mig ingen sådan.

Två år gick jag i lära, och de förödmjukelser jag under denna tid led, kändes hårdare och hjärtlösare därför att de kommo från anhängiga. Jag var ett slags askunge, jag användes om lördagarna vid den stora rengöringen och känner än i dag

* Vin är ju i de sydligare landen en billig folkdryck. Ö. a.

Äro Edra inkomster för stora?

Varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN
STOCKHOLM

Varje svenskt hushåll

bör söka att förbättra sin ekonomi. Kooperativa föreningar äro sammanslutningar av hushåll, som samarbeta i detta syfte. Gör även Ert hushåll

kooperativt

I Eder orts konsumtionsförening erhåller Ni upplysningar om den kooperativa rörelsen och om hur medlemskap erhålles.

samma förbittring som då vid tanken på allt man påbördade mig och på den behandling jag fick undergå.

Från den tämligen avlägsna torgbrunnen måste jag bära vatten i ett tungt träkärl — vattenledningen i husen fanns inte ännu på den tiden och jag kunde aldrig drömma om att en sådan bekvämlighet en gång skulle förekomma. Ofta förbarmade sig främmande människor över mig och hjälpte mig att bära. Min släkting hade den åsikten att jag skulle vänja mig vid allt arbete, ty någon fin fru blir du väl ändå inte, hette det.

Jag hatade dessa människor och i synnerhet hatade jag de båda barnen, som på mig praktiserade all den kitslighet de voro mäktiga. De hänade min fattigdom, gjorde narr av mig för att jag måste gå barfota om sommaren, en sak som jag själv led bittert av. Men då jag inte hade många steg att gå, ansåg min mor det vara slöseri att låta ett barn begagna skodon om vardagarna. Som det yrke, jag höll på att lära mig, var beroende av säsongen, hade jag litet eller ingenting att göra ett par veckor två gånger om året. Min mor ville placera mig på annat håll under dessa mellantider, jag fick åter gå ut och söka efter arbete. Jag läste alla skyltar på gatan och där jag kunde tänka mig att de behövde en flicka, gick jag in. Detta var det svåraste av allt. Den enformiga frågan: "Förlåt, finns här något arbete att få?" Den beklämning som jag var gång erfor vid min ängsliga och ändå förväntansfulla begäran om arbete kan jag känna än i dag med samma styrka. Ofta måste jag torka bort tårarna innan jag kunde få fram ett ord.

(Forts.)

Blodbrist

Övervinnes bäst med järnmedicinen **IDOZAN**. Snabb verkan. Begär originalflaska à Kronor 3: 50. Fås å alla apotek.

IDOZAN A
svagt avförande.

IDOZAN B
ej avförande.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Fagersta.

Fagersta soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte söndagen den 15 jan. Sedan styrelse- och revisorsberättelserna blivit behandlade tillerkändes styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Enligt föregående årsmötes beslut att två ledamöter skola avgå det ena året och tre det andra, voro både ordf. och v. ordf. i tur att avgå. I stället för ordf. som av sagt sig, valdes fru Emma Forsberg. Styrelsen har konstituerat sig sålunda fru Emma Boman ordf. och korresponderande, fru Hilma Vahlin kassör, fru Emma Forsberg sekr., Hanna Larsson v. ordf., Edla Bagge v. sekr. Ur styrelseberättelsen framgår att 650 ex. av vår tidning har försålts. Klubben har under året genom fester och paketauktioner försökt skaffa medel i kassan för att till distriktets upplysningskurser inom länet kunna anslå så stort belopp som möjligt till resebidrag, för att stönsta möjliga antal må kunna deltaga. Efter en kaffepaus och sång avslöts det angenäma mötet med ett rungande fyrfaldigt leve för klubbens framgång.

En hälsning till alla klubbkamrater landet runt genom

Alma Melin.

Från Munkfors.

Munkfors soc.-dem. kvinnoklubb höll den 9 jan. sitt årsmöte. Under året ha hållits 12 ordinarie möten samt 12 styrelsemöten. En sommarfest och två basarer med god ekonomisk behållning ha även anordnats. Av behållningen från sista basaren anslags 100 kr. som grundfond för ett förlösningssal på platsen. Meningen är att under det kommande året anordna flera basarer med samma syfte. Till valfonden har direkt ur kassan anslagits 80 kr. En stipendiat ur klubben har beviljats en kvinnokurs i Brunnsvik under tiden 17—29 juli. Vi hoppas även i år få en stipendiat dit, ty en kurs i Brunnsvik är verkligen en upplevelse för en arbetarehustru som sent skall glömmas. Min vinstelse där kommer att följa mig som ett ljusst minne genom livet och jag önskar så

innerligt att alla mina kamrater en gång få detta tillfälle.

En studiecirkel är även i verksamhet inom klubben.

På internationella kvinnodagen, som anordnats i Forshaga, hade klubben ordnat med bilskjuts så att de flesta medlemmarna hade glädjen närvara där. Årets distriktskonferens har hållits i Munkfors, då vi hade nöjet se vår förbundskassör närvarande.

500 ex. av Morgonbris har försålts. 5 andelar i Föreningen Folkets hus har inköpts under året.

Medlemsciffran utgör 36. Hoppas vi få utöka den siffran något innan klubben nästa år går att fira sin 10-åriga tillvaro.

Mötena ha varit väl besökta och sammanhållningen god.

Årsmötet förflöt angenämt med sång, diskussion, val och den obligatoriska kaffetären.

En hälsning till alla, särskilt Brunnsvikskamrater.

E. B—m.

Från Sundbyberg.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb hade den 2 dec. anordnat ett samkväm i Folkets hus. Festen var synnerligen lyckad, och salen var fylld till sista plats. Arrangörerna hade ordnat det rikhaltiga programmet så det var både roligt och underhållande. De hade även nedlagt en stor del arbete på belysningseffekt, för att ge den rätta stämningen åt festen.

Fru Sigrid Lundin höll ett intressant föredrag om kvinnoklubbarnas existensberättigande. Hon framhöll att kvinnoklubbarna verkligen ha en uppgift att fylla. Som exempel anförde hon, att en skräddare inte går in i skomakarnas fackförening, det finns inga intressen för honom där. På samma sätt förhåller det sig med kvinnorna. De ha sina speciella intressen att taga vara på, och då äga också kvinnoklubbarna existensberättigande. Tal. sade även några ord i propagandasynfite, och slutade föredraget med den förhoppningen att många nya medlemmar skulle sluta upp till mötena, som hållas första onsdagen i varje månad.

För den musikaliska underhållningen svarade Sundbybergs-Trion samt studiecirkelns sångkör. Så uppfördes teaterpjäsen Ett rum att hyra. Det var klubbens egna amatörer som spelade och de gjorde verkligen sin sak bra. Därefter började kaffedrickningen och dansen. Under en paus förrättades paketauktion. Hr Frits Eriksson som auktionsförrättare lyckades genast få fart på buden, så paketen fingo en strykande åtgång. Vågar påstå att kvinnoklubbens samkväm hör till de mera lyckade festerna i Sundbyberg.

A. H—g.

Från Gävle.

I början av december höll klubben ett möte till vilket Bomhuskamraterna inbjudits.

Dagordningen upptog bl. a. frågan om "Ånkepensionering". Fru Anna Åberg från Sandviken inledde med ett mycket sakligt och utförligt anförande över ämnet, varefter följde en livlig debatt. Mötet beslöt rikta en uppmaning till arbetarekvinnorna att slå vakt och föra fram denna, särskilt för oss arbetarekvinnor, så viktiga sak.

Frågan om "Värdering av husligt arbete" inleddes av fru E. Andersson. Efter en stunds debatt hänsköts frågan till distriktstyrelsen för eventuell diskussion i partipressen. Därpå hölls kafferast, under vilken fruarna Hellgren och Ledin underhöll med musik. Sedan dagordningen genomgåtts avslutades mötet med ett tack till fru Åberg för hennes aldrig sparade nit till klubbarnas fromma.

Lyckad aftonunderhållning i Duvbo.

Duvbo soc.-dem. kvinnoklubb hade den 24 sistlidne nov. aftonunderhållning i Duvbo handelsförenings lokal, där red. Sigfrid Hansson talade över det genomroliga och intressanta ämnet: Skrätidens gesällar.

Auditoriet fick av tal:s populära framställningssätt och hans med stor omsorg utarbetade föredrag, en inblick i skrätidens olika skeden.

Föredraget mottogs med bifall. Vid denna kvällsstund njöt mötesdeltagarna inte bara av att åhöra ett väl framsagt föredrag, vilket åskådliggjorde skrätidens seder och bruk särskilt evad det rörde gesällerna, utan också av det övriga som presterades; musiken t. ex.: Violin av hr Segerholm, Duvbo, skickligt ackompanjerad av en av klubbens medlemmar, fru Ester Fredriksson. När Aftenklockerna utfördes försjönk publiken liksom i helgalsstämning, eller i en drömvärld så ljus, där vi till den talande violinen hörde tangentslagens vackra harmoniska klang.

C. A. S—g.

Från Malmö.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb höll onsdagen den 11 jan. sitt första sammanträde för året. Den nyvalda ordf., fru Anna Ekberg Åkesson, hälsade de närvarande välkomna till ett nytt arbetsår, vilket nog kommer att ställa stora krav på partiets kvinnor. Erinrade därefter om artikeln "Kvinnokraften" i Morgonbris julnummer, vilken visar att männen numera inse betydelsen av kvinnornas deltagande i parti- och samhällsarbetet, och nödvändigheten av kvinnokraftens tillvaratagande, samt uttalade den förhoppningen att kvinnorna mera än hittills skulle komma till insikt om att deras plats är inom det soc.-dem. partiet.

Klubbstyrelsen hade konstituerat sig sålunda: Anna Ekberg Åkesson, ordf., Johanna Jönsson, vice ordf., Matilda Pettersson, sekr., och Elina Kristensson, kassör.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U.P.A.
STOCKHOLM

Obs! Detta märke på varje plagg.

BARNHUSGATAN 20

Köp vad Ni behöver
för hushållet hos

LINNÉA

STOCKHOLM

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & C:o

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

Efter de ordinarie mötesförhandlingarna höll tandläkare A. Roth, Malmö, föreläsning över tandvården i våra skolor. Efter föreläsningen gavs medlemmarna tillfälle att framställa frågor till dr Roth och utspann sig en livlig diskussion. Resultatet av denna blev ett beslut, att klubben ej skulle låta frågan vara obeaktad. Dessutom tillsattes en kommitté, bestående av överlärarinnan Matilda Holmgren samt fruarna Anna Ekberg Åkesson och Matilda Pettersson med uppdrag att utarbete ett uttalande med yrkande på större rättvisa ifråga om fri tandvård inom Malmö stads folkskolor. Detta uttalande skulle sedan motionsvägen inlämnas till folkskolestyrelsen.

Under klubbmötet förekom även musik, sång och deklamation.

Lördagen den 14 jan. firade klubben sin sedvanliga jul- och familjefest, som alltid talrikt besökt och vällyckad.

M. P.

Ett oskrivet blad

är var och en som ej studerar.
Börja nu. Skriv bara namn och
adress på ett brevkort. Koope-
rativa förbundets studieavdelning
Saltsjöbaden.

Från Kolbäck.

Kolbäckes soc.-dem. kvinnoklubb hade lördagen den 7 januari anordnat en första familjefest, som blev synnerligen lyckad. Hälsningstal hölls av fru Mimi Larsson. Därefter serverades kaffe vid dukade långbord. Vidare förekom sång och musik, uppläsning och deklamation. En för tillfället författad klubbvisa samt några andra sånger, som sjöngos av några klubbmedlemmar, tillvann sig särdeles livligt bifall. Därefter förekom lekar och dans till framemot midnatt, då de inbjudnas tack samt önskan om god framgång för klubben framfördes av hr Oskar Hjälms. E—n.

Från Åmål.

Åmåls soc.-dem. kvinnoklubb firade sin femårsfest lördagen den 19 nov. I Ordens huset, som utgjorde festplatsen, var den trevliga lokalen i "festskrud". På utsatt tid var den nästan fylld med en förvåntansfull publik. S. D. U. K:s musikkår gav i början några musiknummer samt unison-sång "Arbetets söner", varefter klubbens ordf., fru A. Hällander, höll hälsningstal till inbjudna festdeltagare. Därefter bestogs talarstolen av riksdagsman C. P. Olsson från Mellerud, som höll högtidstalet. Med en rungande applåd mottogs hr Olsson vid framträdandet och började sedan sitt intressanta föredrag med en skildring av kvinnans ställning för och nu, särskilt inom det politiska livet. Kvinnan har trampat många hårda och tunga steg innan den frigörelsen kunnat ernås, som hon i dag åtnjuter. Det ena landet efter det andra har måst släppa sina fördomar och giva kvinnan de medborgerliga rättigheterna. Några aktuella frågor berörde tal, såsom fredsfrågan, påvisande vilken stor insats kvinnorna där kunna göra samt Nationernas förbund och de stundande valen. Här framhöll tal. att vi organiserade kvinnor ha en krävande uppgift att fylla, nämligen att till valen väcka hembiträderna. Tal. avtackades med starka applåder. Därefter vidtog kaffedrickning samt te och smörgåsar. Här efter lämnades tillfälle för inbjudna att yttra sig. Fru Vilma Nilsson från Göteborg frambar kvinnodistriktets hälsning; för Åmåls arb.-kommun hr Ax. Hesselbom; för S. D. U. K. och logen Framåt av N. O. V. hr Knut Hesselbom och för Koop. kvinnogillet fru Sand. Fru Sands ord voro särskilt värda att lägga på minnet; de inneburo en lovsång för demokratiens insats för kvinnans befrielse från slaveriet och hon var glad åt att det är en annan tid nu än som varit.

Några dikter föredrogos, varefter hr Ivan Larsson utbringade ett kraftigt besvarat leve för "femåringen"! Ordf. tackade därefter för allt vackert som blivit sagt om klubben och dess arbete.

Till S. D. U. K:s musikkår vilja vi samstämmigt rikta ett hjärtligt tack för den vackra musiken.

I december hade klubben ett vällyckat Luciasamkväm med brud och fem tärnor, sång, musik och recitation gavs omväxlande. Kaffe serverades och en svängom togs. R. e. f.

Från Storfors.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 15 jan. Under året har hållits 8 ordinarie och 1 extra möte. Klubben har haft ett kamratmöte, till vilket Kristinehamns, Karlskoga och Degerfors kvin-

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

noklubbar inbjudits. Klubben har även varit inbjuden till Karlskoga och Kristinehamnsklubbarnas kamratmöten.

En julfest har hållits gemensamt med arbetarekommunen och ungdomsklubben.

Styrelsen för innevarande år omvaldes med undantag för v. ordf. som avsåg sig och valdes i hennes ställe fru Hulda Franstz.

Klubben är representerad i fattigvårdsstyrelsen, kommunalfullmäktige och nykterhetsnämnden.

Medlemsantalet var vid årets slut 53. Av tidningen Morgonbris har sålts 740 ex. En medlem har bevistat kvinnokursen i Brunnsvik. Till radio i Kroppa ålderdomshem har klubben skänkt 10 kr., till Föreläsningssällskapet 20 kr., till Ungdomsförbundets 10-årsjubileum 10 kr. och till Mateottifonden 5 kr.

Till ombud för distriktskonferensen valdes fruarna Beda Jernberg och Hilma Karlson. Till kommissionär valdes fru Agnes Torpfelt.

Mätte detta år sporra oss till allt större och djupare intresse för våra idéers framgång.

Med hälsning till alla kamrater landet runt. S. L—ll.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

Dre Ess
Smakar Som Smör

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-
stam, Götabergrsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

Tidevarvets rådfrågningsbyrå för
föräldrar, Regeringsgatan 31, 3 tr.,
Stockholm. Öppen dagligen kl. 11
—15. Tel. N. 80 43. Läkare träffas
måndagar kl. 12—13, torsdagar kl.
18—19. Byrån meddelar råd och
upplysningar angående födelsekon-
troll, havandeskapets hygien och an-
dra sexuella spörsmål. Förmedlar
inköp av förlossningspaket och små-
barnsutstyrselar m. m. Anvisar litte-
ratur i hithörande ämnen. Besvarar
även frågor per brev. D:r Ada Nils-
son byråns föreståndare.

Liten familj
blir inte stor om man i
god tid gör sina inköp hos
oss. Upplysningsbroschyrer
och prislista mot 45 öres porto. Privat
avsändare om så begäres.

Nils Adamsson,
Jakobsgatan 22, Stockholm I.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska
kvinnorörelsen.

Utges av styrelsen för Sverges
Socialdemokratiska Kvinno-
förbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T.
Norr 244 36. Upplandsgatan 85,
Stockholm.

Expedition: Anna Svensson,
Grindsgatan 10, III, Stockholm
Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris:
Helt år kr. 3.—, halvt år kr.
1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre,
textsida 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund:
Ordf. och korresp. sekreterare: Fru
Signe Wessman, Upplandsgatan 85,
Stockholm. A. T. Norr 244 36.

**GYNNA MORGONBRIS
ANNONSÖRER!**

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoftor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

**Stockholms stads o. läns soc.-
dem. kvinnodistrikt.** Adr.: Ordf.
fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10,
Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand,
Bromsten.

Sthms Allm. kvinnoklubb (soc.-
dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen
i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs.! Lokal i O-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte 1:sta måndagen i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Käll-
vägen. Ordf. Nelly Thuring, Barbro Stigs-
dottersvägen 112. Tel. Enskede 15 91.

Styrelsen.

**Nyköpings soc.-dem. kvinno-
klubb** har möte 3:dje tisdagen i varje må-
nad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb
(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde
1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65,
3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

**Vasastadens soc.-dem. kvinno-
klubb** har ord. möte 1:sta fredagen i
varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m.
Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs.: Ändrad lokal.

Styrelsen.

**Kungsholms soc.-dem. kvinno-
klubb** sammanträder 1:a onsdagen i varje
månad kl. 7.30 e. m.
Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholms-
gatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

**Föreningen för Hembiträden i
Stockholm** håller möte varje torsdag
kl. 8.30 e. m. i Studiehjernet, Drottning-
gatan 88, 1 tr.

Styrelsen.

**Billesholms soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ord. möte i Folkets Hus i
Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad
kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54,
Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström,
Ljungsgård, Billesholms gruva. *Styrelsen.*

**Djursholms Soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 2:dra tors-
dagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i För-
eningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel.
1314.

**Eskilstuna soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 1:sta män-
dagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets
Hus lilla sal. *Styrelsen.*

Västerås soc.-dem. kvinno-klubb
håller möte 2:dra och 4:de måndagen i
varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln
torsdagar kl. 8 e. m.

**Södra Förstädernas soc.-dem.
kvinnoklubb** håller möte tredje tisdag-
en i varje månad kl. 7.30 e. m. i biblio-
tekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrd Lundin,
Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru
Karin Käll, Hägerstensg., Aspudden. Tel. 5 28.

**Göteborgs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta tisdagen i måna-
den kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal;
3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14
kl. 8 e. m. *Styrelsen.*

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte första torsdagen i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7.
Ordf. fru Anna Ekberg-Akesson, Smedstorp
28. Tel. 88 13. Korresp. sekr. fru Matilda Pet-
tersson, Östra Förstadsгат. 10 B. Tel. 106 40.

**Hässelby soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra och 4:de onsdag-
en i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus
B-sal. *Styrelsen.*

**Nynäshamns soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra månd. i varje
månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal.
Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta tisdagen i varje månad
kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och
3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m.
i Hagalunds Folkets Hus. *Styrelsen.*

**Sundbybergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 1:sta onsdagen i varje
månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

**Södertälje soc.-dem. kvinno-
klubb** håller ordinarie möten 3:dje män-
dagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Fol-
kets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets
Hus. Tel. 2 37. *Styrelsen.*

Tilberga soc.-d. kvinnoklubb
håller ordinarin möten 1:sta och 3:dje män-
dagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Fol-
kets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i
månaden kl. 6.30 e. m. i Folkets Hus,
Tumba. *Styrelsen.*

**Turebergs soc.-dem. kvinno-
klubb** håller möte 2:dra måndagen i varje
månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf.
fru Anna Ahlzen, Tureberg *Styrelsen.*

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30
e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda,
Styrelsen.